

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ.,

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1941

ΑΡΙΘ. 22.

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Εἰς μεγάλην δυσκολίαν φαίνεται νὰ εὐρίσκεται ἡ στήλη αὐτή. Νὰ μὲν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπικαιρότητα, νὰ πραγματεύεται ἐν πλήρει ἀνέσει διάφορα θέματα φιλοσοφικά, ὡς ἐὰν ἐζούσαμεν εἰς καιροῦς εἰρήνης, αὐτό, βέβαια, δὲν εἶναι δυνατόν. Νὰ παρακολουθῆ τὴν ἐπικαιρότητα; Ἄλλὰ, πάλιν, πῶς νὰ παρακολουθῆσῃ, ἡ στήλη πού συντάσσεται μὲ τὸν ρυθμὸν ἐνὸς μηνιαίου περιοδικοῦ, τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐποχῆς μας, ἐποχῆς πού μεταμορφώνεται μὲ τὴν ταχύτητα τῶν ἀεροπλάνων τῆς; Ἄπὸ τώρα πού γράφεται τὸ παρόν, ἕως οὗτου τεθῆ ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου, συντελοῦνται κοσμογονίαι. Ποία ἐπικαιρότης λοιπὸν εἶναι δυνατή;

Δίλημμα; Ἄδιέξοδος; Κάθε ἄλλο! Διότι φαινομενικῶς μόνον εἶναι ἡ ριζικὴ, ἡ ἀσυνάρτητος, ἡ μὲ φρενήρη ταχύτητα βαίνουσα μεταμόρφωσις καὶ ἀλλαγὴ. Ὁποῦ καὶ ἂν προστρέξῃ, ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ ἡ ἀνθρωπότης, βαδίζει πάντοτε τὴν ἰδίαν τροχίαν, στρέφεται πάντοτε γύρω ἀπὸ τὰς ἰδίας αἰωνίους ἀξίας, καὶ αἰωνίους ἀληθείας, τὰς ὁποίας κανενὸς χρόνου τὸ πέρασμα καὶ κανενὸς τεχνικοῦ ἢ οἰκονομικοῦ παράγοντος ἢ μεταβολῆς δὲν ὑπερνικᾷ. Καὶ ἡ παρακολούθησις τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν, ἢ ἂν θέλετε, ἡ παρακολούθησις τῶν γεγονότων ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῶν ἰδίων, αἰωνίων, ἀφθάρτων, ἀναλλοιώτων, ἀληθειῶν, ἀποτελεῖ τὴν ἐπικαιρότητα—τὴν μόνην ἐπικαιρότητα!

*

Ἡ ἐξέλιξις τῆς διεθνούς καταστάσεως; Σταθῆτε λίγο εἰς τὴν σκοπιάν τῆς αἰωνιότητος νὰ τὴν ἰδῆτε. Ἡ πάλη μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, τοῦ ὀσίου καὶ τοῦ ἀνοσίου, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπιστίας. Ἡ πάλη αὐτὴ πού ἔγραψε τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, αὐτὴ γράφει καὶ τὴν ἐπικαιρότητα. Καὶ ἡ ἐξέλιξις βαίνει πρὸς τὸ ἴδιον τέρμα. Ἡ ἀδικία, ἡ βαρβαρότης, ἡ βία πλέκει δίκτυα, σκάθει λάκκους, καὶ κατόπιν πέφτει ἡ ἴδια μέσα εἰς αὐτά. Ποτὲ ἡ ἀδικία δὲν ὑπῆρξε σοφὴ καὶ συνετὴ. Πονηρὰ μόνον ὑπῆρξε. Μέσα εἰς τὰς πανουργίας τῆς, δὲν βλέπει τί γίνεται κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τῆς. Καὶ «ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο». Σκεφθῆτε τὸν πολὺπλοκὸν καὶ φοβερὸν καὶ ἐρίγδουπον μηχανισμόν τοῦ φασιστικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ ἀναλογισθῆτε κατόπιν τὴν γκάφαν τοῦ Γκράτσι καὶ τοῦ αὐθέντου του, τὴν μυωπίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐξετίμησαν τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα καὶ θά τὸ ἰδῆτε. Ἐξω ἀπὸ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἀρετὴν, σοφία καὶ σύνεσις δὲν ὑπάρχει. Πανοῦργοι μόνον ὑπολογισμοὶ πού ἐμπνέουν, ἴσως, καυχησιολογίας. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τοὺς παρακολουθῆσωμεν. «Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοῦς, καὶ ὁ Κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς»!

Οἱ ἀριθμοὶ; ὦ, ἡ παρακολούθησις τῶν (καὶ δὲν ἀναφερόμεθα βέβαια εἰς τὴν μελέτην πού κάμνουν οἱ εἰδικοί καὶ

οὐ ἀρμόδιοι) εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος διὰ νὰ παραπλανηθῇ κανεὶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς πραγματικότητος. Μόνον ὄταν ἡ μελέτη τῶν γίνεται μετὰ βάσιν τὴν ἐπικαιρότητα τῆς αἰωνιότητος, μόνον τότε ἔχουν κάποιο νόημα οἱ ἀριθμοί. Μόνον ὄταν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ δυναμικὴ διαφορὰ μεταξὺ ἀριθμῶν ποὺ ἔχουν ὡς κάλυμμα τὴν Πίστιν καὶ τὸν ἡρωισμόν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν, καὶ ἐξ ἄλλου τῶν ἀριθμῶν ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀποκτήνωσιν, μόνον τότε ἔχει νόημα ἡ μελέτη τῶν ἀριθμῶν. Ἐρωτήσατε τὴν 28 Ὀκτωβρίου, ἡμέραν γεμάτην ἀπὸ τὴν πνοὴν τῆς αἰωνιότητος. Κάτι θὰ ἔχη νὰ σᾶς πῆ καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ.

Τὰ πολεμικὰ γεγονότα; Αὐτά, βέβαια, τὰ παρακολουθοῦμεν μετὰ ἀγαλλίασιν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Κύριον τῶν Δυνάμεων. Τὰ παρακολουθοῦμεν καὶ διδασκόμεθα. Καὶ τὸ διδάγμα εἶναι πάλιν ἡ αἰωνιότης. Μετὰ τὰ μάτια καρφωμένα εἰς τὴν αἰωνιότητα, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶχε προβλέψει, εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, τὰ γεγονότα αὐτά. Καὶ τὰ πολεμικὰ ἀνακοινωθέντα, ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιώσουν καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων τὰς προβλέψεις. Καὶ ἡ ἐπιβεβαίωσις ἀποτελεῖ γεγονὸς αἰώνιον, τὸ ὁποῖον τίποτε, μὰ τίποτε, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀφαιρέσῃ.

*

— Ἐὰν γὰρ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ θὰ ἔχουν στοιχειοθετηθῇ, τυπωθῇ, κυκλοφορήσῃ, θὰ ἔχουν τεθῆ κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, πῶς θὰ εἶναι ἡ κατάστασις;

Πῶς θὰ εἶναι; Ἀπλούστατα: Ἐξωτερικῶς, ἐπιφανειακῶς, ἡ κατάστασις θὰ

ἔχη ὑποστῆ μεταβολήν, τούτων καὶ ἐκείνων. Ἐσωτερικῶς, εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ κατάστασις θὰ μαρτυρῇ πάντοτε τὴν κυριαρχίαν τῶν ἰδίων αἰώνιων πνευματικῶν ἀξιών καὶ νόμων. Ἔτσι, ἀπὸ τώρα (δέκα ἡμέρας περίπου προτοῦ κυκλοφορήσῃ τὸ φύλλον) ἔμπορεῦμεν νὰ συντάξωμεν τὸ δελτίον τῆς καταστάσεως, ὅπως θὰ τὴν εὕρῃ ὁ ἀναγνώστης:

«Ὁ ἱερός ἀγὼν εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδύθη ἡ Ἑλλάς, ἀκολουθεῖ τὸν δρόμον καὶ τὰς φάσεις ποὺ ἔταξεν ἡ θεία Πρόνοια, καὶ ποὺ ὀδηγοῦν εἰς τὸ ἓνα τέρας: εἰς τὴν Νίκην.

»Ἡ προστασία τὴν ὁποῖαν ἡ θεία Δύναμις, πέντε μῆνας τώρα, ἔστειλε κατὰ τὸν θαυματουργικὸν εἰς τὸ ἀγωνιζόμενον ἔθνος, συνεχίζεται, πάντοτε ἡ ἴδια, μέσα εἰς τὰς διαφόρους μορφὰς τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ ἀγὼν καὶ ἡ δοκιμασία. Μέσα ἀπὸ τὴν φωτιὰν τῆς δοκιμασίας αὐτῆς, μέσα ἀπὸ τὴν κάμινον τῶν θνητῶν, μέσα ἀπὸ τοὺς σταυροὺς τῶν πόνων, τὸ ἔθνος νοιώθει ἐπάνω του τὴν ἰδίαν προστασίαν καὶ βιάζεται πρὸς τὸ ἓνα, τὸ ἀσφαλές, τὸ ἀναπότρεπτον τέρας: τὴν Νίκην!

»Καὶ ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος τὸ ἔθνος ἐπαναλαμβάνει τὸν ἕμνον, τὸν ἕμνον ποὺ ψάλλεται συνεχῶς, κάθε βράδυ, τώρα εἰς τὴν περίοδον τῆς Μεγάλης Γεοστροφῆς:

»Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, γινώτε ἔθνη καὶ ἡτᾶσθε, ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

»Ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε καὶ πάλιν ἡττηθῆσεσθε, ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

»Καὶ ἢν ἂν βουλὴν βουλεύσησθε διασπαδάσει Κύριος.

»Ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός!»

τὸ θέατρο τῆς ζωῆς

ΤΟ ΨΕΜΜΑ

Ἡ στιγμή ἦταν γεμάτη μεγαλεῖο. Ὁ λαμπρὸς ἥλιος, ἡ χλιαρὴ ἀνοιξιὰτικὴ ἀτμόσφαιρα, ὁ μυρωμένος ἀέρας τῆς ἰταλικῆς πεδιάδος, γέμιζαν τὴν ψυχὴ μὲ χαρὰ καὶ θάρρος. Τώρα σιγὴ τάφου ἀκολούθησε τὸ πρόσταγμα ποῦ μετέδωκαν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὰ μεγάφωνα: Ἀδραγκουαρντίσι! Λικόπουλα, Μπαλλίλα, ἀτσαλένιοι βλαστοὶ τοῦ Φασισμού, τῆς μοναδικῆς δυνάμεως στὸν κόσμο ποῦ θὰ διευθύνῃ τὰς τύχας του, παρελάσατε μπροστὰ εἰς τὸν θεῖον ἀρχηγόν μας, δεῖξατέ του τὴν ἀήττητὴ δυνάμει σας!

Οἱ μοτοσυκλετισταί, τὰ θωρακισμένα αυτοκίνητα, τὰ βαρεῖα ἄρματα, οἱ σειρὲς τῶν πυροβόλων καὶ οἱ πεζοὶ μὲ τὰ ποικιλόχρωμα διακριτικά, εἶχαν περάσει σὲ ἀτελείωτες φάλαγγες μπροστὰ στὴν ἐξέδρα τοῦ Ντούτσε.

Ξεκίνησε τώρα πίσω τους ἡ Φασιστικὴ νεολαία, ἐνῶ ὁ οὐρανὸς σκεπάζεται ἀπὸ τὶς μυριάδες τὶς πτέρυγες μὲ τὸν τοῖπλό πέλεκυ. Ἡ τρομερὴ φασιστικὴ ἀεροπορία ἐμπαινε ἀνάμεσα στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ.

—Κύττα Τζιοβάνι! σφύριξε στὸν πλατῖνό του νέο ὁ νεαρὸς «ἀνός», ὁ Ἀντώνιο Ριβάλι, προσέχοντας πάντοτε νὰ μὴ χαλάσῃ τὸν βηματισμό του, ὁ Θεὸς σου κρύφτηκε ἀπὸ τ' ἀτσαλένιο πουλιὰ μας.

Ὁ Ἀντώνιο δὲν ξεχνούσε ποτὲ νὰ πειράξῃ τὸν παιδικὸ του γνώριμο. Ἀκόμα καὶ στὴν «ἐερῆ» αὐτὴ ὥρα ποῦ ὁ φασισμὸς ἀπεθέωνε τὴ δυνάμει του, στὴν παρέλασι αὐτὴ ὁ Ἀντώνιο βόηζε τὸν καιρὸ νὰ εἰρωνευθῆ τὸν φίλον του.

Μὰ ὁ Τζιοβάνι δὲν τοῦ ἀπήντησε. Ὁ μεγαλύτερος νέος μὲ τὰ φωτεινὰ μάτια ἦταν βυθισμένος σὲ μελαγχολικὲς σκέψεις. Ἐβλεπε τὶς φάλαγγες τῶν συναδέλφων του ποῦ βιάδιζαν ρυθμικά μπροστὰ του, τὶς ἔβλεπε σὰν ν' ἀπομακρυνόντουσαν ὁλοένα περισσότερο ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς Δυνάμεως, τῆς Δυνάμεως ποῦ ὁ Τζιοβάνι εἶχε γνωρί-

σει καὶ πίστευε. Εἶχε ξεχάσει σχεδὸν ὁ Τζιοβάνι τὴν παρέλασι, τὸν Ἀντώνιο, τὴν ἐξέδρα....

Μιά μυριόστομὴ ἰαχὴ ἐδόνησε τὴν καθάρια ἀτμόσφαιρα τοῦ ρωμαϊκοῦ πεδίου. Ἡ παρέλασις σταμάτησε. Οἱ μελανοχίτωνες ζητωκραύγασαν τὸν ἀρχηγό. Τοὺς προσφωνεῖ τώρα. Ἡ φωνὴ του βροντᾷ σὰν θύελλα καὶ τὰ μεγάφωνα δονοῦνται.... «...στὰ χέρια μας κλείνομεν τὴν ἀστρατὴν καὶ τὸν κεραννὸν ποῦ κρατοῦσαν ἄλλοτε οἱ θεοί.... Εἴμεθα δυνατοὶ γιατί πιστεύομεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. Τίποτα δὲν ὑπάρχει πρὸ σεβαστοῦ ἀπὸ τὴν δυνάμει τὴν ἰδική μας, γιατί δὲν περιμένομε ἀπὸ πουθενὰ νὰ μᾶς ἔλθῃ. Τὴν πέρνομε οἱ ἴδιοι, μὲ τὸ σπαθὶ μας!...»

—Χειροκρότησε λοιπὸν Τζιοβάνι μὲ τὴν καρδιά σου! φώναξε μέσα ἀπὸ τὴ βοή τῶν χειροκροτημάτων ὁ Ἀντώνιο ποῦ ἀλάλαζε ἀπὸ ἐνθουσιασμό. Μὲ τὰ ψέμματα ποῦ σοῦ ἔβαλε στὸ κεφάλι ἡ πίστις σου δὲν βγαίνει τίποτα.... Κύττα τὸν Λουίτζι, κύττα τὸν Γκιουζέπε—κι' ἔδειξε τοὺς δυὸ βαθμοφόρους τῶν ἀδραγκουαρντίσι, ποῦ βιάδιζαν καμαρωτὰ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φάλαγγος—. Νὰ ἄνθρωποι δυνατοὶ. Τέτοιους χρειαζόμαστε σήμερα. Μεγαλωμένους μὲ τὸ νέο πνεῦμα, τὸ φασιστικὸ πνεῦμα. Νὰ ἡ δυνάμει ποῦ θ' ἀναστήσῃ τὴν ἀρχαία Ρώμη!

—Ἀντώνιο, Ἀντώνιο... πόσο ψέμμα εἶνε αὐτό! Μὴν ξεχνᾷς μέσα στὸν καύφιο ἐνθουσιασμό σου, μὴν ξεχνᾷς Ἀντώνιο, τὴν πεθαμένη Ρώμη τῶν Καισάρων. Πεθαμένη, ναί. Καὶ σὲ μᾶς τὴν ἔδωσε μόνο ὁ σταυρός.... Ὁ σταυρός, συνέχισε σὲ σιγανὴ θλιμμένη φωνή, ὁ σταυρός ποῦ δὲν τὸν βλέπομε πιά πουθενά....

Καὶ σώπασε. Οἱ διπλανοὶ ἄρχισαν νὰ προσέχουν τὴ συζήτησι, καὶ εἶναι ἐπιζίνδυνο αὐτὸ σήμερα στὴν φασιστικὴ Ἰταλία ποῦ οἱ Τζιοβάνι εἶναι πολὺ λιγιστοί.

Οἱ στιγμὲς τώρα εἶναι τραγικὲς. Ὁ ἥλιος κρημνισμένος ἀπὸ ἓνα παραπέτασμα μουντό—λὲς καὶ πάγωσε κι' αὐτὸ ἀπὸ τὸ διαβολεμένο κρῦο ποῦ βασανίζει μὲ πόνοις πόδια, χέρια, πρόσωπο. Τὸ χιόνι πέφτει σὲ μικρὰ σφιχτὰ βολαράκια, διπλὰ παγωμένα. Ὁ ἀέρας γεμάτος ἀπὸ τὴν ἀποπνικτικὴ μυρωδιὰ τῆς πυρίτιδος. Γύρω, ὀλόγυρα φτε-

ρουγίζει τὸ πνεῦμα τοῦ θανάτου... Οἱ ἐκρή-
ξεις τῶν βλημάτων, τὰ σφυρίγματα ἀπὸ τὶς
σφαῖρες. Καὶ χαμηλά στα ριζὰ τοῦ ὑψώ-
ματος μιά ἰαχὴ πού παρὰλναι τὰ γόνατα.
Ἡ ἰαχὴ—καταδίκη.

—'Αέρα!...

Πόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν σκηνοθεσία
τῆς θεατρικῆς παρελάσεως ἡ σημερινή.....
Ὁ Ἄντωνιο Ριβάλι—πιὸ παχὺς, πιὸ με-
στοιμένος (τὸ λυκόπουλο ἔχει γίνει λ ὕ κ ο ς
τώρα) δὲν εἶναι πιά τὸ παιδί τῆς παρελά-
σεως τοῦ Κάμπο φασίστα. Νοιώθει τὰ γό-
νατά του παρὰλναι ἀπὸ τὴν ἀγωνία. Ἔχει
ζαρώσει ἐκεῖ στὸ βάθος τοῦ χαρακώματος.
Τὰ χέρια του τρέμουν. Λίγο προτίητερα εἶ-
δε ἐκεῖ μπροστά του στὸ βρεμιμένο χῶμα νὰ
ἀνοίγῃ μιά βαθειὰ πληγὴ ἀπὸ τὸ ἀόρατο
λεπίδι πού σφύριξε καὶ χώθηρε στὸ χῶμα.
Ξέρει καλὰ ὁ Ἄντωνιο πὺς ἂν ἦταν στὴ
θέσι του, ἐκεῖ στὸ χεῖλος τοῦ χαρακώμα-
τος, τὸ βαθὺ αὐτὸ σκίσιμο δὲν θάταν στὸ
χῶμα μὰ στὸ κορμιά του, τὸ κορμιά αὐτὸ
πού τόσο τὸ φίλαξε ὡς τὰ σήμερα. Ἔβγα-
λε τὸν σουγιὰ του βιαστικά καὶ ἔκοψε ἕνα
κομμάτι ἀπὸ τὸ καλώδιο πού περνάει δίπλα
του. Τόδεσε στὸ ἄλλο κομμάτι πού καταλή-
γει στὴν σκανδάλη τοῦ πολυβόλου του, γιὰ
νὰ τὸ μακρύνῃ, καὶ χώθηρε πιὸ βαθειὰ στὴ
λακούδα του.

Γιατί; Γιατί νὰ σκοτωθῇ ὁ Ἄντωνιο Ρι-
βάλι, ἀφοῦ κι' οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὸ πλαιῖο ὑψο-
μα ἔφυγαν; Στὸ μυαλό του ἦλθαν τὰ λό-
για τῆς διαταγῆς πού τοὺς διαβάστηκε
χτές: «θνήσκουν ἐπὶ τῶν ὄπλων ἰδοὺ τὸ κα-
θῆσκον πού ἡ φασιστικὴ μας συνείδησις ἐπι-
βάλλει, ἰδοὺ ἡ θυσία πού ἡ ἔνδοξη πατρις
ζητεῖ ἀπὸ σὰς γενναῖοι καὶ δυνατοὶ πρόμα-
χοι....». Μὰ τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς του δὲν γέ-
μισε... Τοῦ φάνηξαν ἅν εἰρωνεῖα τὰ λόγια
τῆς διαταγῆς.

Στὸ πεδίο τῶν παρελάσεων, κάτω ἀπὸ
τὸ λαμπρὸ ἥλιο τοῦ ἰταλικοῦ οὐρανοῦ, ἐνῶ
τὸ χλιαρὸ ἀεράκι χάιδενε τὸ πρόσωπο, ἦ-
ταν τότε εὐκόλο νὰ βροίχης δύναμι ἀπὸ ἄ-
δειες λέξεις. Μὰ τώρα!...

Ἡ θέσις του χειροτέρευε ἀπτότομα. Τὸ
πολυβόλο του—πού τὸ ἔθεσε εἰς ἐνέργειαν,
ἂν ἄρχισε ἡ ἐπίθεσις, χωρὶς νὰ ξεμυτίσῃ
ἀπὸ τὴν λάκκα του, ἔτσι στὰ τυφλά, δένον-

τας στὴν σκανδάλη ἕνα σύρμα—ἔπαθε ἐμ-
πλοκή. Ἀπὸ τ' ἀριστερὰ σταμάτησαν τὴ
βολή. Τὸν προλάβαν φαίνεται κι' ἔφυγαν
πρὸς τὰ πίσω... Ἡ ἰαχὴ «ἀέρα!» πλησίασε
τώρα... Νὰ φύγῃ! Νὰ φύγῃ!

Δὲν εἶχε προλάβει ὅμως νὰ στρίψῃ, καὶ
ἕνα θραῦσμα ὄλμου τὸν πέτυχε στὸ ἕνα πόδι.
Τὸ τραῦμα δὲν ἦταν θανατηφόρο. Νὰ περ-
πατήσῃ ὅμως, ἀδύνατο.

Θὰ πεθάνῃ λοιπὸν ἐδῶ, μέσα στὰ χιόνια;
Ἄκουει βιαστικὰς πατημασιές. Κάποιος
τρέχει, ζητώντας τὴ σωτηρία στὴ φυγῇ.
Περνᾷ δίπλα του. Παρὰ λίγο νὰ τὸν πατήσῃ.

Ὁ Ἄντωνιο ἀναθαρσύνει.. Ἄναγνορίζει
στὸ πρόσωπο τοῦ φείγοντος τὸν ἐπιλοχία
Λουίτζι, τὸν παλαιὸ βραδιοφόρο στὴν φά-
λλαγα τῶν Ἀβαγκουαρντίσι. Καθὼς τὸν
βλέπει ἀπὸ πάνω του, ἀρχίζει τὶς ἱκεσίες.

—Λουίτζι, φίλε μου, πάρε με, σῶσέ με,
δὲ μπορῶ. Ἄχ! Ἐγὼ εἶμαι, ἐγώ, ὁ Ἄν-
τωνιο, ὁ Ριβάλι, ὁ παλαιὸς φίλος σου...

Ἄλλὰ ὁ Λουίτζι δὲν ἔχει καιρὸ νὰ χάνῃ.

—Καθένας τὸν ἑαυτὸ του τώρα φίλε!

Καὶ μὲ ἕνα πῆδημα βροίσκεται στὴν ἄλ-
λη ἄκρη τοῦ χαντακιοῦ καὶ παίρνει τὸν
κατήφορο μὲ τὰ πόδια στὸν ὄμο...

—Χαμένε! φωνάζει ὁ Ριβάλι μὲ λύσσα.

Αἰχμάλωτος τώρα τῶν Ἑλλήνων ὁ Ρι-
βάλι, κατεβαίνει τὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ,
στὰ χέρια δυὸ πονετικῶν φαντάσων, καὶ
φθάνει στὶς ἑλληνικὰς γραμμές, ὅπου τοῦ
παρέχονται ὅλες οἱ δυνατὲς περιποιήσεις.
Ὁ νοῦς καὶ τὸ βλέμμα του θολά. Ἡ ταρα-
γμένη σκέψι του γυρίζει ἀκόμη στὸ χαρά-
ζωμα, στὸ πολυβόλο, στὴν ὥρα τοῦ τραυμα-
τισμοῦ. Θυμᾶται ὁλόενα τὸν Λουίτζι. Τὸν
Λουίτζι πού ἀφήνοντάς τον νὰ φορήσῃ, ἔ-
τρεχε ἀλαλιασμένος νὰ γλυτώσῃ τὸ τομα-
ράκι του, καὶ τὸν Λουίτζι μὲ τὴ στολή καὶ
τὶς μπότες καὶ τὰ γαλόνια καὶ τὸν ἐπιβλη-
τικὸ ρωμαϊκὸ βηματισμό, ἐκεῖ στὸν Κάμπο
φασίστα, κάποτε... Καὶ νά, μπροστά στῆς
φαντασίας τὰ μάτια κι' ὁ σκεπτικὸς νέος, ὁ
Τζιοβάνι. Καὶ τὰ λόγια του: «Ἄντωνιο, πό-
σο ψέμα εἶν' αὐτὸ... Μόνον ὁ Σ τ α ν ο
ρ ὁ ς...».

Καὶ ὁ Ἄντωνιο Ριβάλι συλλογίζεται:

—Μήπως εἶχε δίκην ὁ Τζιοβάνι;

Επίκαιρα

Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΠΗΓΗ

Η Είς τόν πόλεμον αυτόν, ό όποίος μάς έπεβλήθη από τούς ανθρώπους τής βίας, εύθους άμέσως έγένετο φανερόν διτι δέν έπρόκειτο νά άγωνισθούν μόνον εκείνοι πού μέ τό όπλον εις τās χείρας έσπευσαν εις άντιμετώπισην τής βαρβαρικής έπιδρομής. Έκαλείτο νά πολεμήση παρά τό πλευρόν των και όλόκληρον τό Έθνος. Όλοκληρωτικόν τόν ήθέλησαν τόν πόλεμον οι όνειρευθέντες τήν ύποδούλωσίν μας. Τά Μετόπισθεν κατηργήθησαν εις τήν πραγματικότητα. Όπίσω από τήν γραμμήν του πυρός, εις τήν όποιαν γράφονται καθημερινώς έποποιεία θαυμαστού ήρωϊσμού, έζητήθη και από τούς άμάχους νά μετάσχουν και αυτοί του πολέμου. Και πρέπει νά όμολογηθί διτι ή συμμετοχή των δέν ύπηρεζε κατωτέρα των περιστάσεων. Παρ' όλην τήν προσπάθειαν του έχθρου, παρά τούς έγκληματικούς βουβαρδισμούς γυναικων και νηπίων, παρ' όλην τήν χρησιμοποίησιν του πολέμου των νεύρων και όλων των άλλων μεθόδων πού έπενοήθησαν διά νά καλλιουργούν τό δουλικόν φρόνημα εις τούς λαούς, ό Ιδιικός μας λαός δέν έπαυσεν ούδέ στιγμήν νά άκολουθή τό παράδειγμα των γενναίων άγωνιστών του Μετώπου. Καθώς εκείνοι, άντεμετώπισε και αυτός μέ πίστιν και μέ θάρρος και μέ γενναιότητα, τās έπιδρομάς, τās άπειλάς, τήν λύσσαν του μαινομένου διά τās έπανελημμένας ταπεινώσεις του έχθρου. Αί θυσίαι πού του έζητήθησαν, αι δυσκολία πού έχρειάσθη ν' άντιμετωπίση, όλα αυτά, άντι νά κλονίσουν, έδυναμώσαν έτι μάλλον τήν θέλησιν του, ηύξησαν τό ήθικόν του, έχαλύθωσαν τήν πεποίθησιν του επί τήν νίκην. Διότι ό λαός μας, ό λαός ό έλληνικός, από τήν πρώτην ήμέραν, από τήν πρώτην ώραν του πολέμου αυτού, ητύχησε νά εύρη τήν μυστικήν Πηγήν τής δυναμείας και τής άνδρείας, και νά έξαρτήση από εκεί τήν σωτηρίαν του. Όσονδήποτε και άν ζοφωθί ό όρίζων, όσηδήποτε και άν είναι ή ύλική δύναμις πού θά κινήσουν εναντίον μας οι άνθρωποι τής άποστασίας, ό έλληνικός λαός εις τās μετόπισθεν και ό έλληνικός στρατός εις τās πρόσθεν, δέν θά παύση νά έπαναλαμβάνη τήν θαρραλέαν διακήρυξιν: «Πάντα τās έθη έκύκλωσάν με, και τῷ όνόματι Κυρίου ημυνάμην αυτούς!»

ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Μέ ένθουσιασμόν και συγκίνησιν έδιάβασαν όλοι οι Έλληνες τόν λόγον, τόν όποιον έξεφώνησε εις τήν Ε.Ο.Ν. ό κ. πρόεδρος τής Κυβερνήσεως επί τῷ έορτασμῷ τής έθνικής έορτής. Περισσότερον από κάθε άλλον οι νέοι μας είναι εκείνοι, πού πρέπει νά έχουν πάντοτε εις τόν νουν των τās άληθείας αυτές πού έτόνισεν ό κ. Πρωθυπουργός. Η δύναμις εκείνη ή όποία έγινώγαντωση τούς άγωνιστάς πατέρας μας του Εικοσιένα και τούς ώδήγησε πρὸς τόν θρίαμβον και τούς έχάρισε τήν έλευθερίαν, δέν ήτο ή ύλική δύναμις: Ήτο τό πνεύμα. Ήτο ή ψυχή. Ήτο ή Πίστις,—αυτή ή Πίστις ή συκοφαντηθείσα, ή πολεμηθείσα από τούς ανθρώπους εκείνους πού δέν είχαν έλθει ποτέ εις τήν παραμικράν ψυχικήν έπαφήν μέ τούς ήρωας του Εικοσιένα. Με έλάχιστα ύλικά έφόδια, αλλά μέ άρτιον πνευματικόν όπλισμόν είχαν εκείνοι τήν τόλμην νά άντιμετωπίσουν μίαν τρομεράν αυτοκρατορίαν. Με όλίγα έφόδια, αλλά «μέ τήν ψυχή, μέ τή μεγάλη τους ψυχή» τήν πνοή του Θεοῦ μέσα στον άνθρωπο. Αυτή τήν ψυχή, πού όταν πλημμυρίση από τό θείο κρασί τής πίστεως, όταν γνωρίση τήν άγια μέθη του άληθινοῦ ένθουσιασμοῦ, κάνει τό θαύμα: Τό άκατόρθωτο, κατορθωτό. Αυτή κάνει τόν Δαβίδ νά ρίξη κάτω τόν Γολιάθ. Ό πιο κοινός άνθρωπος μεταμορφώνεται εις ήρωα, όταν αίσθανθί μέσα του τήν πνοή του Θεοῦ. Και τότε παίρνει μέρος στην παντοδυναμία Του. Κι' έτσι τās θεωρούμενα αδύνατα παρ' άνθρώποις γίνονται δυνατά γι' αυτόν».

Και άκριβῶς, εάν ύπάρχη μία άντιστοιχία, μεταξύ του Εικοσιένα και του σημερινου άγώνος μας, εάν οι δύο αυτοί άγώνες τόσον όμοιάζουν εις ήρωϊσμόν, εις πνευματικήν οδίσαν, εις άνώτερον περιεχόμενον, είναι κυρίως διότι και σήμερα, όπως και τότε, εκείνος πού μάχεται δέν είναι ή ύλη: είναι ή ψυχή. Η ψυχή ή πιστεύουσα, ή ψυχή πού ήλθεν εις έπαφήν μέ τόν Θεόν, πού έγέμισεν από τό «θείο κρασί τής πίστεως». Και δι' αυτόν τόν λόγον τό τέρμα του σημερινου άγώνος, δέν είναι δυνατόν νά είναι άλλο, από εκείνο εις τό όποιον κατέληξεν ή γιγαντομαχία του Εικοσιένα: Ό θρίαμβος των πνευματικων δυναμειων, ή συντριβή των ανθρώπων τής βίας.

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΜΕΝΑΙ ΤΙΜΑΙ

Πρέπει νά ὁμολογηθῆ, ὅτι κάθε ἄλλο παρά ὑπερβολικαί εἶναι αἱ τιμαί τὰς ὁποίας ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀπένειμεν εἰς τόν Πρόεδρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, Σπανίως τοιαῦται τιμαί εἶχον ἐκ τῶν πραγμάτων τὴν δικαιολογίαν, ὅπως σπανίως ἕνεος ἀπέδειξε τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸσον οἰκεῖον πρὸς τὰς παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἔσχον ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν εἰς τὴν Ἑλληνίδα γῆν. Καὶ δὲν ἀναφερόμεθα μόνον εἰς τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν ἡ Ἀμερικὴ παρέχει εἰς τὴν ἀγωνιζομένην πατριδα μας, ἀκριβῶς χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ μεγαλοφυοῦς Προέδρου τῆς. Σπουδαιότερα ἰδιαίτερον, εἰς τὸν κόσμον τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ἔχει καὶ τὸ πνεῦμα ὑπὸ τὸ ὅποιον ἡ συμβολὴ αὕτη ἐδόθη. Χωρὶς νά ἀμφισβητήσωμεν, βεβαίως, ὅτι ὁ Πρόεδρος Ρουσσελτ, εἰς τὴν γραμμὴν ποῦ ἠκολούθησε διέγνωσε καὶ ἐξυπηρέτησε τὸ καλὸν καὶ τῆς χώρας του, πάντως ἡ συνδρομὴ ποῦ μᾶς παρέχει δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μετὰ τοὺς συμφεροντολογικοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰ μικροπρεπῆ παζαρέματα ποῦ χαρακτηρίζουν τὴν ἐποχὴν μας. Ὁ Φραγκλίνος Ρουσσελτ κατεῖδε ποῦ εἶναι τὸ δίκαιον καὶ ποῦ τὸ ἄδικον, ποῦ τὸ ὑψηλὸν καὶ ποῦ τὸ χαμερπές, ποῦ εἶναι ὁ πολιτισμὸς καὶ ποῦ ἡ βαρβαρότης. Καὶ ἔρριψεν ὅλον τὸ βᾶρος τοῦ τεραστίου κύρους του πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ καλοῦ, μὲ πλήρη πεποίθησιν, ὅτι, πάντως, τὸ καλὸν ἐννοούμενον συμφέρον τῆς χώρας του—ὅπως καὶ πάσης χώρας—εὐρίσκειται μὲ τὸ μέρος τοῦ δικαίου. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ πίστις, ὅτι ὅπου δίκαιον καὶ ἐλευθερία καὶ πολιτισμὸς ἐκεῖ καὶ τῶν κρατῶν τὸ συμφέρον καὶ ἡ εὐημερία, αὕτη ἀποδεικνύει τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον, τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον ὅπον μας ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἕνεος, ἀλλὰ οἰκεῖος τῷ πνεύματι, θρέμμα πνευματικῶν τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔλαμψεν εἰς τὴν χώραν αὐτῆν.

Α ΤΟ ΧΩΝΕΨΟΥΝ

Παρεπινοεῖτο πρὸ ἡμερῶν κάποιοι ἰταλὸς δημοσιογράφος κατὰ τῶν ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἱερῶν, διότι, λέγει, φανατίζουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν κατὰ τῶν ἰταλῶν καὶ διεγείρουν εἰς τὰς ψυχὰς των μῖσος ἐναντίον των. Κάτι ἐκατάλαβεν ὁ ἰταλὸς δημοσιογράφος. Δὲν τὸ ἐκατάλαβεν ὁμως καλά. Naί, ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία συμμετέχει τοῦ ἀγῶνος. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς εὐρίσκονται εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ὅχι ὁμως διὰ νά ἐμπνεύσουν μῖσος. Ἀλλὰ διὰ κάτι ἄλλο πολὺ εὐγενέστερον καὶ πολὺ ἀποτελεσματικώ-

τερον: Διὰ νά ἐμπνεύσουν Πίστιν. Μάλιστα. Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, τὸν ὁποῖον οἱ βάρβαροι τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος μᾶς ἐπέβαλον μὲ τὴν ἄνομον καὶ ἄδικον ἐπιδρομὴν των, κληρὸς καὶ λαὸς μας εἶχαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀκλόνητον τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἤμποροῦσε παρά νά εὐρίσκειται παρά τὸ πλευρὸν τῶν ἀδικουμένων, τῶν ἀδυνάτων καὶ ἀθῶων ποῦ ὑφίσταντο τὴν κακοῦργον ἐπιβουλὴν. Καὶ εἰς τὴν πεποίθησιν αὕτην δὲν ἔπαυσε καὶ δὲν θά παύσῃ νά στηρίξῃ τὸν λαὸν καὶ τὸν στρατόν μας ὁ κληρὸς τῆς Ἐκκλησίας μας. Κακοφαίνεται εἰς τοὺς ἰταλούς: "Ἀλλὰ τί λοιπὸν ἤθελαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί; Ἦθελαν νά κακοποιῶν ἀνενόητοι, νά βιαιοπραγοῦν εἰς βᾶρος μικρῶν καὶ ἀδυνάτων λαῶν, νά ποδοπατοῦν κάθε χριστιανικὴν ἀρχὴν, νά μολύνουν τὸν πολιτισμὸν, νά βεθλιώνουν τὸ χριστιανικὸν ὄνομα, νά εἰσάγουν εἰς τὴν διεθνή ζωὴν τὰ ἔθιμα τῆς ζούγκλας, καὶ νά εὐρίσκουν ὕστερα τὴν Ἐκκλησίαν διευκολύνουσαν τὸ βάρβαρον ἔργον των διὰ τῆς παγεράς καὶ ἀδιαφόρου στάσεώς της; "Ε, λοιπὸν, ὄχι. Αὐτὰ δὲν ἤμπορουν νά γίνωνται. "Ἄς τὸ μᾶθῃ ὁ ἰταλὸς δημοσιογράφος καὶ οἱ λοιποὶ ὁμόφρονές του. Καὶ ἂν δὲν τοὺς εἶναι εὐκόλον ἀκόμη νά τὸ χωνέψουν, ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θά ἀργήσουν νά καταλάβουν καλά, ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὰ ὑγιῆ στοιχεῖα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἐναντίον τῆς ἀδικίας καὶ τῶν κακουργημάτων ἐξεγείρεται αὐτὸς ὁ Θεός, τοῦ ὁποῖου ὁ δίκαιος τέλεκος δὲν βραδύνει νά καταπέσῃ ἐναντίον κάθε ἐπηρεμένης κεφαλῆς, κατὰ τρόπον παραδειγματικόν.

ΔΙΑΦΟΡΑΙ

Χρονογράφος καθημερινῆς ἐφημερίδος ἀνεκίνητος τὸ ζήτημα τὸ σχετικὸν μὲ τὸ κατὰ πόσον ἔχουν θῆσιν αἱ διασκεδάσεις εἰς τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὰς πολεμικὰς ποῦ διερχόμεθα. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα φρονούμεν, δὲν ὑφίσταται εἰς τὴν πραγματικότητα, διότι ὁ λαὸς μας τὸ ἔλυσε εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς. Ὅτι τὸν πόλεμον δὲν τὸν διεξάγομεν μὲ κατῆφειαν, φοβούμεθα ὅτι εἶναι ἀφόρητος περιττολογία καὶ νά τὸ εἰποῦμε κἂν. Εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τοῦ πολέμου ἡ Ἑλλάς αὐθορμήτως ἐσημαιοστολισθῆ, ταυτίζουσα (καὶ πολὺ ὀρθῶς) τὸν ἀγῶνα πρὸς τὴν νίκην. Καὶ ἔπειτα, στρατὸς καὶ λαὸς, Μέτωπον καὶ Μετόπισθεν, ὄλοι μὲ χαρὰν καὶ μὲ ἀγαλλίασιν μετέχουν τοῦ ἀγῶνος—αὐτὰ εἶναι καταφάνερα πράγματα. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ ἐντελῶς διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ νά γίνωνται γλέντια καὶ διασκεδάσεις κοσμικαί. Τὸ δὲν δὲν χορεύομεν ὅταν οἱ στρατιῶταί μας θυσιάζονται στὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας, αὐτὸ δὲν εἶναι κατῆφεια, εἶναι, ἀπλοῦστατα, δεῖγμα καλῆς ἀγωγῆς τοῦ λα-

οὐ μας. Είναι—ἐπαναλαμβάνομεν τὴν τόσον ἐπιτυχημένην φράσιν τοῦ ἀνακοινωθέντος τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίας Ἀσφαλείας «ἐκδήλωσις ψυχικῆς ὑγείας». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἑλληνικὴ πραγματικότης. Ἄλλου, ἐν ὧρα πολέμου, διενυκτέρευον τὰ κέντρα διασκεδάσεων «χάριν τῶν ἀδειούχων στρατιωτῶν». Οἱ ἰδικοί μας ἀδειούχοι—οἱ τραυματίαι μας—περνοῦν τὴν ἀδειάν των εἰς τὴν θαλιπωρὴν τοῦ σπιτιοῦ των, εἰς τοὺς τόπους τῆς λατρείας τοῦ θεοῦ, εἰς τὰς εὐκαιρίας πνευματικῆς ἀναμυχῆς καὶ ὑγιοῦς ψυχαγωγίας. Διαφορὰ νοοτροπίας, βέβαια. Ἄλλ' ἡ διαφορὰ αὐτὴ ἴσως νὰ μὴ εἶναι ἐντελῶς ἀσχετος πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξύ τῶν σελιδῶν τῆς ἱστορίας ποὺ γράφουν οἱ στρατιῶται μας καὶ τῶν ἄλλων ποὺ ἔγραψαν ἄλλοι στρατοί!

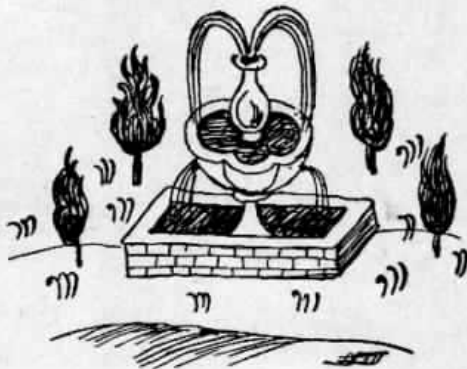
ΕΤΕΡΟΝ ΕΚΑΤΕΡΟΝ

Ἐναντιώστης μας, λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ ἄρθρον «σύγχρονος ρεαλισμός», ποὺ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῶν «Ἀκτίνων», ἐκφράζει τὴν χαρὰν του διὰ μίαν σκέψιν τοῦ Ζακ Μαριταίν, σκέψιν τὴν ὅποιαν ἀναφέρει τὸ ἄρθρον αὐτό. «Τὸ νὰ πιστεύῃ κανεὶς, λέγει ὁ Μαριταίν, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἀδιάφορος καὶ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον στὴ σημερινὴ ἐποχὴ περιφρονῶντας τὶς ἀρχές του εἶναι πλάνη... ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντίθετο, τὸ νὰ νομίσωμε δηλαδὴ πῶς ὁ κόσμος θὰ μεταβληθῇ εἰς Παράδεισον» εἶναι καὶ αὐτὸ πλάνη. Συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην λοιπὸν αὐτὴν ὁ ἀναγνώστης μας, καὶ συμφωνεῖ, ἐπίσης, εἰς τὸ ὅτι ἡ ἕξις τοῦ προβλήματος εὐρίσκεται εἰς τὸν «σταυρὸν τῆς ἀντιθέσεως». Ἀλλὰ ἐκφράζει δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν ἄλλην σκέψιν, κατὰ τὴν ὅποιαν «ἡ δυστυχία τοῦ κόσμου ὀφείλεται στὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὕλισμου,

ποὺ ἐμάζεψε πλοῦτην καὶ τυφλὸς δυνάμεις στὸν ἄνθρωπον». Ὁ ὕλισμος, παρατηρεῖ ὁ ἐπιστολογράφος μας, δὲν ἐμάζεψε ἀλλὰ ἐσκόρπισε πλοῦτην, καὶ ὕλικα ἀκόμη. Ἡἴξησε μόνον τὴν δίψαν τοῦ ὕλικου πλοῦτου, καὶ τὴν δίψαν αὐτὴν, τὴν τεχνητὴν ἐν πολλοῖς, τὴν ἐκόρεσε μόνον ὅσον μπορεῖ νὰ κορέσῃ τὴν σωματικὴν δίψαν τοῦ ἀνθρώπου τὸ νερὸ τῆς θαλάσσης. Ἀπόδειξις, τὸ φαινόμενον τῶν ὕλιστῶν παιδιῶν ποὺ σκορπίζουσιν τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἐμάζεψαν πατέρες σῶφρονες καὶ κάθε ἄλλο παρά ὕλισται.

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν μᾶς εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποδείξωμεν, ὅτι αἱ παρατηρήσεις τοῦ ἐπιστολογράφου μας εἶναι ἐσφαλμέναι. Καὶ ὅμως προσεκτικώτερα ἐξέτασις πείθει, ὅτι ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις αὐτάς δὲν συνάγεται τὸ ἐσφαλμένον τῆς σκέψεως, εἰς τὴν ὅποιαν αὐταὶ ἀναφέρονται. Ἡ ὕλικὴ εὐμάρεια, τὴν ὅποιαν συνεπάγεται, ὑπὸ ὕμαλᾶς συνθήκας, ἡ σῶφρων, συνετὴ, νοικοκυρεμένη ζωὴ τοῦ «καλοῦ κάγαθοῦ» ἀνθρώπου, δὲν ἔχει καμμίαν (τοῦλάχιστον καμμίαν ἐσωτερικὴν) σχέσιν, πρὸς τὴν συσσωρευσιν τῆς ὕλης, τὴν ὅποιαν ἔκαμεν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς ὁ ὕλισμος. Ἡ συνετὴ χριστιανικὴ ζωὴ ἀγεῖ βέβαια (ὅταν δὲν ὑπάρχει περίπτωσις θυσίων δι' ἀνωτέρους σκοποῦς), εἰς τὴν «αὐτάρκειαν» καὶ τὴν εὐπορίαν, ἀλλὰ τὸ μᾶζεμα τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν τυφλῶν δυνάμεων τῆς ὕλης, ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν τοῦ ὕλισμοῦ, ἀρκεῖ δὲ μὴ ματιὰ στὸ Εὐαγγέλιον διὰ νὰ πεισθῇ κανεὶς ὅτι, πάντως αὐτὸ τὸ περιμάζεμα δὲν εἶναι τῆς χριστιανικῆς ζωῆς περιεχόμενον.

Ἐτερον ἐκάτερον λοιπὸν. Μὲ τοῦτο ὅμως δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι δὲν εἶδαμεν μὲ χαρὰν τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀναγνώστου μας, αἱ ὅποιαι μᾶς δείχνουν μίαν ἄλλην πλευρὰν, ἐνὸς πολυπλεύρου ὄντως θέματος.

Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΕΝΟΣ ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΥ

Η ΕΝΝΟΙΑ "ΜΙΚΡΟΒΙΟΝ",

Διάχυτος είναι η αντίληψις καθ' ην υπό την λέξιν μικρόβια έννοοῦμεν πάντοτε ζω-
ῦφια πολὺ μικρά καὶ ἐπικίνδυνα. Ἡ τοιαύ-
τη αντίληψις ἐδημιουργήθη, διότι αἱ πρῶ-
ται περὶ τῶν μικροβίων γνώσεις μας συν-
δυάζονται σχεδὸν πάντοτε με ἀσθενείας τὰς
ὁποίας μερικὰ ἐξ αὐτῶν προξενοῦν εἰς τὸν
ἄνθρωπον.

Φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς ἀντιλήψεως
ταύτης θὰ ἦτο τὸ συμπέρασμα καθ' ὃ ὁ
μικροκόσμος οὗτος ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη με
ἀποκλειστικὸν καὶ μόνον σκοπὸν, τὴν δη-
μιουργίαν κακοδαίμονιαις εἰς τὸν ἄνθρω-
πον καὶ τοὺς ἄλλους ζῶντας ὀργανισμοῦς.

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο θὰ προσπαθήσωμεν
νὰ δώσωμεν μίαν πλήρη κατὰ τὸ δυνατόν
έννοιαν τῆς λέξεως «μικρόβιον», ἡ ὁποία
θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐκο-
λωτέραν τὴν κατανόησιν τῆς θέσεως τῶν
μικροβίων ἐν τῇ τάξει τῶν ζῶντων ὀργα-
νισμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ σαφεστέραν τὴν ἀν-
τίληψιν τοῦ ρόλου τὸν ὁποῖον ταῦτα παί-
ζουν ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας.

Διὰ τὸ δνόματος μικρόβια έννοοῦμεν
συνήθως ὄλους ἐκείνους τοὺς ζῶντας ὀργα-
νισμοὺς οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ μελετηθοῦν
μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Ὁ ὀρισμὸς
αὐτὸς δὲν εἶναι καθόλου ἐπιστημονικὸς, δι-
ότι εἶναι δυνατόν τὰ ὄντα εἰς τὰ ὁποῖα ἀ-
ναφέρεται, νὰ μὴ ἔχουν μεταξύ των καμ-
μίαν συγγένειαν. Πράγματι δὲ μεταξύ τῶν
μικροβίων καταλέγονται κυρίως ἀντιπρό-
σωποι 4 μεγάλων ὁμάδων ἦτοι: μυκήτων,
φυκῶν, βακτηρίων καὶ πρωτοζῶων. Ἐκ
τούτων μόνον τὰ πρωτόζωα κατατάσσονται
μεταξὺ τῶν ζῶων, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι
μικροσκοπικὰ φυτὰ καὶ συνιστοῦν ἀσυγκρί-
τως πολυπληθεστέραν παράταξιν ὄχι μόν-
ον εἰς ἀριθμὸν «εἰδῶν» ἀλλὰ καὶ εἰς πο-
σὸν ἀτόμων κατ' εἶδος.

Οἱ μύκητες χαρακτηρίζονται διὰ τῆς νη-
ματώδους κατασκευῆς των. Τὸ σῶμα των,
καλούμενον μυκήλιον, ἀποτελεῖται ἐκ λε-
πτοτάτων διακλαδιζομένων νηματίων, περι-
βαλλομένων ὑπὸ μεμβράνης. Τὰ μυκηλια-
κὰ νήματα ἢ ἐμφανίζονται ὡς ἕν ὄλον ἢ
διαίρονται εἰς τμήματα διὰ διαφραγμά-
των. Περικλείουν πρωτόπλασμα με πυρῆ-
νας, ἐγκατεσπαρμένους ἐντὸς αὐτοῦ. Εἰς
τινας μύκητας τὰ νημάτια συγκολλῶνται εἰς
τρόπον ὥστε νὰ συνιστοῦν ὀγκώδη ὄργανα,
ὡς εἶναι αἱ πολὺ γνωστὰ καρποφορίαι
ὑπὸ τὰ δνόματα «ἀμανίτες» ἢ «μανιτάρια».

Εἰς τοὺς περισσότερους ὄμως, μεταξύ τῶν
ὁποίων καταλέγονται καὶ οἱ κοινῶς καλού-
μενοι «μούχλες», τὸ μυκήλιον παραμένει
εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ χαλαροῦ πηλήματος
καὶ αἱ καρποφορίαι εἶναι μικροσκοπικαί.
Οἱ μύκητες τοῦ τύπου τούτου ἀνταποκρί-
νονται λοιπὸν καλῶς εἰς τὸν ὀρισμὸν τῶν
μικροβίων. Οἱ μύκητες, στεροῦνται χλωρο-
φύλλης καὶ ἐπομένως δὲν «φωτοσυνθέτουν».

Τὰ φύκη ἀπ' ἐναντίας ἐπιτελοῦν τὴν «φω-
τοσύνθεσιν», διότι εἶναι πάντοτε ἐφωδια-
σμένα διὰ χλωροφύλλης. Ὁ κλάδος τῶν
φυκῶν περιλαμβάνει πολυαριθμοὺς ἀντι-
προσώτους, ἀρκετὰ μεγάλους, καὶ πολὺ
διαφοροποιημένους, ἀλλὰ περικλείει καὶ
μέγα πλῆθος μικροσκοπικῶν εἰδῶν μονο-
κυττάρων ἢ νηματώδους κατασκευῆς, τὰ ὁ-
ποῖα δύνανται νὰ βλαστήσουν καὶ ἐντὸς
τοῦ ἐδάφους.

Τὰ βακτήρια ἢ σχιζομύκητες εἶναι μο-
νοκύτταρα ὄντα, μεγάλῃ ἀνοχῆς, ἀκίνη-
τα ἢ κινητὰ, ὀπλισμένα εἰς τὴν τελευταίαν
ταύτην περιπτώσιν διὰ κινητηρίων ὀργάνων
καλούμενων βλεφαρίδων, αἵτινες εἶναι ἐξ-
αρτημέατα τοῦ πρωτοπλάσματος. Τὰ κύτ-
ταρα τῶν βακτηρίων ἔχουν διάφορα σχή-
ματα π. χ. σφαιρικὰ (Coccus), ραβδοειδῆ,
ἢ ἐπιμήκη ὀνομαζόμενα Bacillus, Vibrio ἢ
Spirillum ἀναλόγως τοῦ ἂν εἶναι εὐθέα, κε-
καμμένα ἢ συνεσπειρωμένα καὶ ἄλλα. Τὰ
βακτήρια φέρουν τὰ στοιχεῖα τοῦ πυρῆνος
ἐγκατεσπαρμένα ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσμα-
τος καὶ οὗτω δίδουν ἐνίστη τὴν ἀπατηλὴν
ἐντύπωσιν τῆς ἀπουσίας τοῦ πυρῆνος ἐξ
αὐτῶν. Εἶναι συνήθως ἄχρσα καὶ δὲν πε-
ριέχουν ποτὲ χλωροφύλλην. Εἰς αὐτὰ ὀφεί-
λονται πλεῖστα ὄσα τῶν ἀσθενειῶν τοῦ
ἄνθρώπου.

Ἐξ ἄλλου τὰ πρωτόζωα εἶναι μονοκύτ-
ταρα ἀλλὰ μεγέθους πολὺ μεγαλύτερου
τοῦ τῶν βακτηρίων καὶ ὀργανώσεως πολυ-
πλοκατέρας. Ἐχουν πάντοτε πυρῆνα κα-
λῶς καθωρισμένον. Κινοῦνται καὶ μετατί-
θενται ἢ δι' ἐρπυστικῶν κινήσεων ἢ διὰ κι-
νητηρίων ὀργάνων καλούμενων μαστιγίων
ἢ βλεφαρίδων, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ
τοῦ ἀριθμοῦ των. Εἰς τὰ πρωτόζωα κατα-
τάσσονται τὰ μικρόβιον τῶν ἐλῶδων πυρε-
τῶν καὶ αἱ ἀμοιβάδες (1).

(1) Μικρόβια μικρότερα τῶν ἡδη περιγραφέν-
των, μεγέθους κάτω τοῦ 0,1 μ. (μ.—χιλιοστὸν
τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου) δὲν εἶναι ὁρατὰ δι'
ὀργάνων χρησιμοποιούντων φωτεινὰς ἀκτίνας,

Η ΣΠΟΥΔΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Σημαντική πρόδος ἐν τῇ μελέτῃ τῶν μικροβίων συνετελέσθη διὰ τῆς χρήσεως τῆς μεθόδου τῶν ἐκλεκτικῶν καλλιιεργειῶν διὰ τῆς ὁποίας προμηθεύομεν εἰς ἕκαστον τῶν μικροβίων, τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ μελετήσωμεν, τὸ θρεπτικὸν μέσον τὸ ὁποῖον εὐνοεῖ περισσότερο τὴν ἀνάπτυξίν του.

Ἡ μέθοδος ὁμοῦς αὕτη παρουσίαζε πολ- λά τὰ τρατά(2). Διὰ τοῦτο ὁ Winogradsky ἐσκέφθη, προκειμένου περὶ τῆς μελέτης τοῦ μικροβιακοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἐδάφους, νὰ χρησιμοποίησιν μέθοδον ἀμέσου μελέτης τῶν βακτηρίων ἢ ὁποία νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν παρακολούθησιν τῶν μικροβιακῶν φαινομένων ὑπὸ συνθήκας φυσικῆς. Πρὸς τοῦτο, ἐξετάζων μετὰ κατάλληλον χρώσιν, ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον τεμάχιον γῆς πτωχῆς ἤτις οὐδεμίαν εἶχε δεχθῆ ἀπὸ μακροῦ γονιμοποιῶν οὐσίων, ἐξηκριβώσεν ὅτι ἡ γῆ αὕτη περιεῖχε περιωρισμένον τινὰ ἀριθμὸν μικροοργανισμῶν ἐν δράσει. Τρία ἢ τέσσαρα εἶδη *Coccus*, μερικὸι *Azotobacter* καὶ ἀκτινομήκητες τινες μόνον, ἀπέτελουν ἰδὸκληρον τὴν χλωρίδα τοῦ δειγματος. Οἱ βάκιλλοι καὶ οἱ μύκητες οὐδαμῶς ἐνεφανίζοντο.

Ὁ Winogradsky τότε ἀπέφασκε νὰ παρακολουθῆσιν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡ γῆ αὕτη θὰ ἀντιδρᾷ ἐναντι πάσης ἐπιδράσεως πρὸς διαταραχὴν τῆς οἰκολογικῆς(3) αὐτῆς ἰσορροπίας. Πρὸς τοῦτο προσέθεσε εἰς διάφορα δείγματα, διαφόρους ὀργανικὰς οὐσίας· παρατήρησε δὲ ὅτι τὰ ἐμφανιζόμενα εἶδη ποικίλλουν ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιομένης διεγερτικῆς οὐσίας. Ἐάν π.χ. χρησιμοποιεθῆ πεπτόνη, ἡ γῆ ἢ ὁποία προηγουμένως οὐδὲν ἴχνος βακίλλων παρουσίαζε μετὰ τινὰς ὥρας εἶναι ὑπερπλήρης ἐξ αὐτῶν. «Δισεκατομύρια ἀτόμων, λέγει ὁ Winogradsky, καλύπτουν ὅλα τὰ ὀπτικά πεδία τοῦ παρασκευάσματος. Ἐκτιμῶμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν, χωρὶς φόβου νὰ ἀπατηθῶμεν, εἰς πολλὰς δεκάδας δισεκατομμυρίων κατὰ γραμμᾶριον γῆς». Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς προσθήκης οἰαδήποτε οὐσίας ὁ μικροβιακὸς πληθυσμὸς τοῦ ἐδάφους ἐκτιμῆθεις ὑπὸ τοῦ Winogradsky, ἀνασθιβάζε-

ται εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων ἀνά γραμμᾶριον ἐδάφους διὰ τὰς πολὺ πτωχὰς γαίας(4).

Τὰ πρωτόζωα καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις φαίνεται ὅτι χρησιμοποιοῦν πρὸς διατροφὴν τῶν τὰ λοιπὰ μικρόβια, ἀντιγράφουν δηλ. ταῦτα τὴν περίπτωσιν τῶν φυτοφάγων ζώων.

ΠΟΛΛΑΠΛΗ Η ΘΦΕΛΕΙΑ ΤΩΝ

Τὰ μικρόβια συντελοῦν μεγάλως εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας, ὡς εἰς προηγούμενον ἄρθρον ἐξετέθη γενικῶς. Ἐδῶ θὰ ἀναφέρωμεν συντόμως τὰ περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν αποτελεσμάτων τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ταύτης εἰς τινὰς ἐπὶ μέρους περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον θεωρητικὸν ἀλλὰ καὶ πρακτικὸν συγχρόνως.

Οὕτω ὁ Gayon ἐργαζόμενος μὲ σκοπὸν τὴν πειραματικὴν ἐπαλήθευσιν τῶν δύο διαφόρων τρόπων ἀποσυνθέσεως τῆς κυτταρίνης, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀποσύνθεσις αὐτῆς γίνεται τῇ ἐπιδράσει ἀεροφίλων μικροβίων.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἀποθεμάτων τοῦ ὀρυκτοῦ ἀνθρακός καὶ τῶν πετρελαίων, τὰ ὁποῖα πολλαπλαῖς προσφέρουν σήμερον ὑπηρεσίας, θετικὰ τε καὶ ἀρνητικὰ, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὀφείλεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν μικροβίων.

Ἡ μεθανικὴ ζύμωσις τῆς κυτταρίνης, συντελεσμένη ὑπὸ τῶν μικροβίων ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ οξυγόνου, συνίσταται εἰς τὴν δεξιδωσιν μέρους αὐτῶν διὰ τοῦ οξυγόνου τὸ ὁποῖον τὰ μικρόβια ἀντλοῦν ἐκ τοῦ ὑπολοίπου. Ἐκ τῆς δεξιδώσεως ταύτης παράγεται διοξειδίον τοῦ ἀνθρακός, ἐκ δὲ τῆς ἀναγωγῆς μεθάνιον. Ἐάν τὸ τελευταῖον ἦτο ὑγρὸν (ὡς τὰ ἀνώτερα μέλη τῆς σειρᾶς τοῦ μεθανίου) θὰ συνεκεντροῦτο ὡς ἀπόθεμα πετρελαίου.

Κατὰ τὰς ζυμώσεις ταύτας λοιπὸν ἡ κυτταρὶνὴ ἀποσυντίθεται ἐκλύουσα διοξειδίον τοῦ ἀνθρακός καὶ μεθάνιον, τὸ δὲ ὑπόλειμμα ἐμπλουτίζεται εἰς ἀνθρακα οὕτω: $(2 C_6H_{10}O_5)_n = 2nC + 5nCH_4 + 3nCO_2$.

Τὸ ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῶν ὀρυκτῶν ἀνθράκων ὀφείλεται εἰς τὴν μεθανικὴν ζύμωσιν τῆς κυτταρίνης τεραστίων δασῶν καταχωθέντων λόγῳ ὀργανικῶν κινήσεων ἢ ἄλλων μεταβολῶν (ἐκ προσχώσεων) τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, ἀποδεικνύει ἡ καὶ σήμερον ἀκόμη τῇ ἐνεργείᾳ μυκήτων καὶ βακτηρίων μακρὰν τὸν ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἐντὸς ἐλωδῶν ἐκτάσεων σχηματιζομένη τύρφη, ὡς ἔδειξεν αἱ ἐργασίαι τοῦ B. Renault. Οὗτος ἀνεῦρεν ἐπὶ πλεόν ἐντὸς τῶν λιγνιτῶν καὶ τῶν γαιανθράκων πολλὰ

μικροσκοπίου καὶ ὑπερμικροσκοπίου, λόγῳ τοῦ μεγάλου σχετικῶς μήκους κύματος τῶν ακτίνων τούτων καὶ καλοῦνται Ὑπομικρόβια ἢ Ὑπερμικρόβια ἢ Διηθητοὶ ἰοί. Τὸ ἡλεκτρονικὸν μικροσκοπίον ὁμοῦς ὑπόσχεται πολλὰ διὰ τὴν μελέτην αὐτῶν.

(2) S. Winogradsky.—Études sur la microbiologie du sol (Annales de l'Institut Pasteur. Tome XXXIX, 1925) Paris.

(3) «Οἰκολογικὴν» λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν συνισταμένην τῶν ἐπιδράσεων τῶν φυσικῶν, χημικῶν καὶ βιολογικῶν παραγόντων τοῦ ὑπ' ὀψιν περιβάλλοντος.

(4) J. Magron, La vie du sol. Paris 1929 p. 42.

ἀπολιθώματα βακτηρίων καὶ μυκήτων.

Ἡ ἀποσύνθεσις τῶν θνηριμαίων ἀρχεται ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον. Ἡ προσβολὴ τῶν πρωτεϊνῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῶων ὀφείλεται εἰς τὰ ἐν τῷ πεπτικῷ αὐτῶν σωλῆνι εὐρισκόμενα μικρόβια τὰ ὅποια ταχύτατα διαχέονται εἰς ὅλον τὸν ὄργανισμόν. Διὰ θρυψίνης ἐκκρινόμενης ὑπ' αὐτῶν διασπῶνται καὶ παρέχουν πεπτόνας, αἱ ὅποια ἀκολούθως διὰ πετολυτικῶν ἐνζύμων ἀποσυντίθενται εἰς ἀμινοξέα. Τὰ ἀμινοξέα τέλος δίδουν ὀργανικὰς οὐσίας ἀπλουστέρας (οὐρικὸν ὀξύ, οὐρίαν καὶ ἄλλα). Πολυάριθμα ἄλλα σώματα, μερικὰ τῶν ὁποίων (ἐνώσεις τοῦ θείου) λίαν δύσσομα, σχηματίζονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μετασχηματισμῶν τούτων.

Ἡ οὐρία ἢ ὅποια ἀπαντᾶται καὶ ἐντὸς τῶν οὐρῶν, προερχομένη ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν λευκωμάτων διὰ τῆς καύσεως αὐτῶν ἐντὸς τοῦ ζῶντος ὀργανισμοῦ τῶν διαφόρων ζῶων, μετασχηματίζεται περαιτέρω εἰς ἀνθρακικὸν ἀμμώνιον, τὸ ὁποῖον λόγω τῆς ἀσταθείας του ἀποσυντίθεται ἀποδίδον ἀμμωνίαν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ ΔΙΑ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Ἡ ἀποσύνθεσις τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν διὰ τῶν μικροβίων εὐρίσκει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων⁽⁵⁾, εὐεργετικωτάτην ἐφαρμογὴν εἰς τὴν ἐξυγιάνειν τῶν ὑδάτων τῶν ὑπονόμων.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τούτου λαμβάνονται ὑπ' ἔμφιν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀναπτύσσονται καλύτερον ἕκαστον ἐκ τῶν μικροβίων τὰ ὅποια λαμβάνουν μέρος εἰς αὐτήν.

Συγκεντροῦνται λοιπὸν τὰ ὑδάτα ταῦτα εἰς χάνδακας καλούμενους σηπτικούς, ὅπου πολλαπλασιάζονται κυρίως μικρόβια ἀναερόβια, ἀποσυνθέτοντα τὰς μὲν μὴ ἀζωτούχους οὐσίας εἰς ὑδρογόνον, μεθάνιον καὶ διοξειδίον τοῦ ἀνθρακός, τὰς δὲ ἀζωτούχους εἰς ἀμιδιά, ἀμινοξέα καὶ ἀμμωνιακά ἄλλα. Διαβιβάζονται ἔπειτα ἀπὸ στρώματα λίαν πορώδη ἐκ σκωριῶν σιδήρου τὰ ὅποια αὐξάνουν πολὺ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑγρῶν καὶ διευκολύνουν οὕτω τὴν ὀξειδωσίν⁽⁶⁾ ἐκεῖ δροῦν ἐντατικῶς τὰ νιτροποιὰ βακτήρια καὶ τὰ ὑγρά φορτίζονται ταχέως διὰ νιτρικῶν ἀλάτων. Τέλος τὰ ὑγρά τίθενται εἰς χώρους ὅπου δὲν εὐρίσκονται εἰς εὐρείαν μετὰ τοῦ ἀέρος ἐπαφήν, ὅπου πᾶ νιτρικά ἄλλα ἀποσυντίθενται ἐκλυομένου ἀζώτου, λόγω τοῦ ταχέως

πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀπονιτροτικῶν βακτηρίων ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας. Τὰ ὑδάτα μὴ περιέχοντα πλέον ζυμώσιμους οὐσίας, ριπτόντα χωρὶς κανένα φόβον εἰς τοὺς ποταμούς⁽⁶⁾.

Ἐπιπλέον ἀκόμη τὴν περίπτωσιν τοῦ ὑπὸ διαφόρων μικροβίων ἐκπεμπομένου «ψυχροῦ φωτός».

Πολὺ ἐνδιαφέρον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι τὸ *Bacterium phosphoreum*, τὸ ὁποῖον καλλιεργούμενον καταλλήλως δίδει φῶς ἀρκετὸν διὰ νὰ καθοδηγῇ τὰ βήματά μας ἐν καιρῷ νυκτός, παρέχον οὕτω εἰς ἡμᾶς λαμπιτήρα ἀνέροδον σχεδόν, καύσεως διαρκούς, ὃ ὁποῖος δύναται ἄριστα νὰ χρησιμοποιηθῇ ὅπουδήποτε, ἀποβῶν φῶς ἀκόμη ἰσχυρότερον ὅταν συγκαλλιεργηθῇ μετὰ τῆς *Pseudomonas lucifera*.

Τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐκπεμπόμενον φῶς ἔχει καὶ θεωρητικὴν σημασίαν, διότι δι' αὐτοῦ σπουδάζονται τὰ διάφορα φαινόμενα τοῦ φωτοτροπισμοῦ διαφόρων ζῴωντος ὀργανισμῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου χρησιμοποιεῖται πρὸς ληψίν φωτογραφιῶν ἐν τῷ σκότει, αἱ ὅποια εἶναι πολὺ σαφεῖς καὶ ἀρκετὰ ζωηραὶ⁽⁷⁾.

Κατὰ τὴν Ἐκθεσίν τῶν Παρισίων τοῦ 1900 ἐθαυμάσθη μία αἰθουσα ἢ ὅποια ἐφωτίζετο ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ φωτὸς ἐκπεμπομένου ὑπὸ φωτογόνων μικροβίων.

Ἐπιπλέον τέλος κατηγορία μικροβίων τῶν ὁποίων ἡ ἀπουσία καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν διαβίωσιν ἄλλων ὀργανισμῶν. Οὕτω προκειμένου περὶ τῶν φυτῶν τῆς Οἰκογενείας τῶν Ψυχανθῶν (π. χ. ὄσπρια) ἔχονεν συμβίωσιν αὐτῶν μετὰ τοῦ μικροβίου *Bacterium radiclecola*. Ἐκ τῶν δύο τούτων συμβιούντων ὀργανισμῶν τὸ μὲν φυτὸν παρέχει εἰς τὸ βακτήριον τοὺς ὑδατάνθρακας, τοὺς ὁποίους τοῦτο δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρασκευάσῃ, τὸ δὲ βακτήριον, εἰς ἀντάλλαγμα, δίδει εἰς τὸ φυτὸν ἀζωτούχους οὐσίας, τὰς ὁποίας παρασκευάζει ἐκ τοῦ ἀζώτου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ παραλάβῃ ἀπ' εὐθείας τὸ φυτὸν. Ἐπιπλέον καὶ πολλὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ παραδείγματα συμβιώσεως τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο ἄρθρον.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν σύντομον αὐτὴν ἀνασκόπησιν, δυνάμεθα πλέον νὰ καθορίσωμεν τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως τῶν μικροβίων χωρὶς κίνδυνον νὰ παρασυρθῶμεν ἐκ τῶν συνήθων δυσμενῶν προκαταλήψεων καὶ ἐσφαλμένων ἀντιλήψεων.

Τὸν σκοπὸν τούτων διαγράφει ὡς ἀκο-

(6) Boez—Hygiène rurale. Paris 1929.

(7) Hans Molisch, Populäre biologische Vorträge—Jena—1922 S. 62-67.

(5) Πολλὰ βιομηχανία π. χ. χρησιμοποιοῦν εἰς εὐρείαν κλίμακα τὰς ἰκανότητας τῶν μικροβίων πρὸς ἀποσύνθεσιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν, ὡς ἡ βιομηχανία κατασκευῆς λινῶν ὑφασμάτων εἰς τὴν κατεργασίαν τῶν στελεχῶν τοῦ λίνου, ἡ βιομηχανία κατεργασίας τῆς καννάβεως, ἡ βυροοδεψία καὶ ἄλλαι.

λούθως ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καθηγητὴς τῆς Μικροβιολογίας κ. Μιχαηλίδης: «Ὁ πρωτεύων, λέγει, σκοπὸς τῶν μικροβίων εἶναι ἡ ἀποσύνθεσις τῆς θανούσης ὕλης, αἱ δὲ ἄλλαι λειτουργίαι αὐτῶν εἶναι δευτερεύουσαι καὶ ἐπικτήτοι». Καὶ ἐν συνεχείᾳ: «Εἰδικῶς ἐκ τῶν παθογόνων μικροβίων τῶν ζώντων παρασιτικῶς, ἀλλὰ μὲν διασπύουσιν ὡς σαπρόφυτα καὶ μόνον ὅταν εὐρωσι κατάλληλον εὐκαιρίαν καθίστανται παθογόνα, ἀλλὰ δὲ κατέστησαν διὰ τοῦ χρόνου τοιαῦτα, ὡς μὴ εὐρίσκοντα εὐνοϊκοὺς ὄρους ἀναπτύξεως ἐκτὸς τοῦ ὄργανισμοῦ. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι δυνατόμεθα νὰ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὸν σαπροφοιτικὸν τύπον διάφορα παθογόνα μικροβία ὡς καὶ ἀντιθέτως ἀληθῆ σαπρόφυτα νὰ μετατρέψωμεν εἰς παθογόνα»⁽⁸⁾.

Τέλος αἱ νέαι μέθοδοι τῆς μελέτης τῶν μικροβίων δίδουν πολλὰς ἐλπίδας ἀγαθὰς, ἀφοῦ τὰ πλεῖστα τούτων ὄχι μόνον οὐδεμίαν βλάβην εἰς ἡμᾶς θὰ προξενοῦν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐνεργοῦν, σχεδὸν ὅλα, πρὸς χάριν μας ἐπιωφελῶς.

Διότι ἡ συνεχὴς καὶ ἀγρυπνος μελέτη τῆς ζωῆς τῶν μικροβίων εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἐπιτρέψῃ, μετὰ κόπους μακροῦς βεβαίως, τὴν πλήρη καὶ λεπτομερῆ διακρίθωσιν ἀφ' ἐνὸς τῶν ἀναριθμητῶν καὶ πολλὰκις σιγμιαίων φάσεων τῆς δράσεως αὐτῶν, ἀφ'

ἐτέρου δὲ τοῦ ρόλου ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ἐπακριβῶς καὶ νὰ καταστήσῃ οὕτω δυνατὴν τὴν στροφήν τῆς δραστηριότητος αὐτῶν ταύτης πρὸς τὴν πλέον εὐνοϊκὴν διὰ τὴν παραγωγικότητα τῆς γῆς καὶ ἀποδοτικότητα τῶν βιομηχανιῶν κατευθύνειν.

Ταῦτα εἶναι νομιζόμεν ἀρκετὰ διὰ νὰ πείσουν κάθε ἀμερόληπτον μελετητὴν, ὅτι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιτελοῦν τὰ παντοειδῆ μικροβία, τὰ ὁποῖα κατὰ μυριάδας κατακλύζουν τὰ ὑπὸ τὴν Γῆν, τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς, καὶ τὰς περιθαλλούσας τὸν πλανήτην μας ἀτμόσφαιραν καὶ ὑδρόσφαιραν, εἶναι ὑψίστης σημασίας. Ἡ ἐκ προκαταλήψεως δὲ ἐσφαλμένη ἀντίληψις καθ' ἣν οἱ μικροοργανισμοὶ οὗτοι ὑπολογίζονται ὡς βλάπτοντες καὶ παρακαλοῦντες τὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων, οὐδόλως ἐμποδίζει ὅπως ἡ σιωπηρὰ τῶν ἐργασία εὐρίσκεται ἄριστα ἐνηρμωσιμένη ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν κατευθύνσεων καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ὅλης Δημιουργίας.

Οἱ ὕλισται τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ μερικοὶ καθυστερημένοι ἀντιγραφεῖς τῶν σύγχρονων, θὰ ἐστενοχωροῦντο βέβαια ἀπὸ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας, τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν προορισμὸν καὶ τὸ ἔργον τῶν μικροβίων. Ἡ νεωτέρα ὁμῶς ἐπιστήμη μᾶς δεικνύει ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἀντιτίθεται εἰς τὸ σχέδιον τῆς Πανσόφου Διανοίας, ἡ ὁποία «ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν».

(8) Ν. Μιχαηλίδου.—Ἐγγ. Μικροβιολογίας. Τόμ. 1ος σελ. 6.—Ἀθῆναι 1937.

ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΜΝΟΣ

Χαρισμένο στοὺς ἡρωϊκοὺς πολεμιστὰς μας.

Μέσ' στοῦ πολέμου τὸν καπνὸ καὶ τὴν ἀνεμοζάλη,
θερμὸ ἢ ψυχὴ μας, Δέσποινα, τραγοῦδι θὰ σοῦ ψάλλῃ.
Δὸς νὰ τὸ πάρῃ ἀνάλαφρα στὰ μῦρα τῆς ἡἴρας
καὶ νὰ τὸ φέρῃ ὡς τ' ἄχραντα παρθενικά σου αὐτιά,
κι' ἀπὸ τὰ στήθια μας αὐτὰ ποῦ τάχει ἀτσαλωμένα
τῆς μάχης ἢ φωτιά,
καὶ ποῦ τὰ θέριψε μεμιάς τοῦ δίκην ἰγῶνα ἢ λαύρα,
δέξου ἢ φωνὴ μας νὰ ὑψωθῇ, Παρθένε, πρὸς Ἑσένα.

Χαῖρε τοῦ θείου μας Λυτρωτῆ Μητέρα εὐλογημένη,
ποῦ μὲ τὸ φῶς Του τὸ λαμπρὸ κι' ἀγνὸν ὠδηγημένοι,
κηρύξαμε τ' ἀθάνατα, τρανὰ κι' ὠραία μηνύματα
μέσ' στοὺς λαοὺς ποῦ δέρονταν στῆς ἀπιστίας τὰ κύματα.

Σ' εὐχαριστοῦμε δόλοψυχα, γλυκεῖα παρηγοριά μας,
καὶ δύναμι τοῦ Γένους μας κι' ἐλπίδα καὶ χαρά,
πού ὡς εἶδες τὰ ὄρνια κι' ἀπλώσαν τὰ μαῦρα τους φτερά
καὶ χύμηξαν μ' ἀγριούς κρωγμούς, τῆς μαύρης ὥρας γένες,
στό αἷμα νά πνίξουν τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἐλευθερίά μας,
ἐσὺ Μητέρα πού ποτὲ δὲν ἔμεινες μακρὰ μας,
χιλίες δυνάμεις μέσα μας ἀνάσθησες κρυμμένες.

Μὲ τὸ γλυκὸ σου τ' ὄραμα χυθῆκαμε στὴ μάχη,
ἀνίκητη, ἀπροσμάχητη, πανίσχυρη Κυρά,
καὶ μᾶς ἐχάρισες ἐσὺ τετράδιπλα φτερά,
γιὰ νά διαβαίνουμε ἄγριοι κι' οὔτε κορφὴ οὔτε ράχη,
κι' οὔτε ἄγρια, χιονοσκέπαστα, πανύψηλα βουνά,
δὲ μπόρεσαν μηδὲ στιγμὴ νά κόψουν τὴν ὁρμὴ μας.
'Ἡ χάρι σου, Ὁδηγήτρα μας, στὰ βάθη μας περνᾷ,
καὶ χύνει φλόγα στὴν ψυχὴ κι' ἀτσάλι στό κορμί μας.

Μὲ τὸ γλυκὸ σου τ' ὄραμα, Παντάνασσα, ἀναστήσαμε
τῶν Περσομάχων τίς ψυχές καὶ τῶν Ἀθαρομάχων,
τίς δάφνες τῶν Θερμοπυλῶν, τὰ κλέη τῶν Νικηφόρων,
τοῦ Βυζαντίου τὴν πίστι.

Καὶ τὴ στιγμὴ πού ἀκράτητοι γιὰ τὸν ἀγῶνα ὠρμήσαμε,
καὶ μὲ λαχτάρια ἐψάλαμε τὸν ὕμνο «τῆ Ὑπερμάχῳ»,
μαζύ μας ἔσμιξαν σεπτῶν φωνές αὐτοκρατόρων,
ποῦχαν ἐσένα πρόμαχο κι' εἶχαν ἐσένα ρύστη.

Μὲ τὸ γλυκὸ σου τ' ὄραμα, Παντάνασσα, χαρίσαμε
στὴ δοξασιμένη μας Φυλὴ μιὰν ἄλλην Ἁγία Λαύρα.
Καὶ τῆς σικλασιᾶς τὰ σύννεφα τὰ σκοτεινὰ καὶ μαῦρα,
πού σέρνονταν βαρεῖα στὴ γῆ κι' ἐθόλωναν τ' ἀστέρια,
ἔμεις δαυλὸν ἀνάθοντας, Παρθένε, τὰ σκορπίσαμε,
—δαυλὸ θυσίας καὶ λυτρωμοῦ. Καὶ σφίγγοντας στὰ χέρια
ὅ,τι ἀκριθὸν ἀπόμεινε κι' ἀμόλυντο στὴ γῆ,
πετᾶμε πρὸς τοῦ ἰδανικοῦ τὰ φωτεινὰ λημέρια,
πού κάποια λάμψη ἀπόκοσμη τὰ πορφυροχρυσώνει,
γιὰ νά χαροῦμε πρῶτοι ἔμεις τὴν ἅγια χαραυγὴ
τῆς Πίστης καὶ τῆς λευτεριᾶς πού γλυκοξημερώνει.

ᾠ χαῖρε, χαῖρε ἀθάνατη Παρθένε καὶ Μητέρα!
Μέσ' στοῦ πολέμου τὴν ὄργη καὶ μέσ' στὴν καταγιγίδα,
σὲ σένα ὑψάνεται ἡ ψυχὴ κι' ὁ νοῦς μας νύχτα-μέρα.
ᾠ θεῖα τοῦ Γένους καὶ γλυκεῖα παρηγοριά κι' ἐλπίδα,
γιὰ τὴν ἀπάντεχη χαρά, γιὰ τὴν τιμὴ τὴν τόση,
γιὰ τὴν οὐράνια δύναμι πού Ἐσὺ μᾶς ἔχεις δώσει,
ὅσο θὰ ζῆ ἡ Ἑλλάδα μας, Μητέρα τρισημέγλη,
τὴ δόξα Σου θὰ ψάλλῃ!

I

Τὸ Μέτωπον, εὐαγγελιστής! Ὁ στρατός μας, ἐκεῖ πάνω εἰς τὸ Μέτωπον, δὲν κατάγει μόνον θριαμβούς, ὁμοίους τῶν ὁποίων εἶναι ζήτημα ἂν ἐγνώρισεν ἡ ἱστορία ποτὲ ἄλλοτε. Συγχρόνως μᾶς δείχνει τὸν Σωτήρα, τὸν Κύριον τῶν Δυνάμεων πού μᾶς δίδει τὴν Νίκην. Ὁ Στρατός μας κηρύττει, διδάσκει, ἐξυψώνει, καθαρίζει ψυχάς, καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ θά διαρκῆ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ Νίκη μὴνύσῃ εἰς τὰ ὄπλα ὅτι τὸ ἰδικόν των ἔργον ἔλαβε πλέον τὸ θριαμβευτικόν τέλος του. «Θεολογεῖ τὸ Μέτωπον» ἔλεγε κάποιος, θεολογεῖ μὲ τὴν καλυτέραν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Κηρύττει (καὶ κηρύττει ἐμπράκτως) τὴν Πίστιν του εἰς τὸν Θεόν, καὶ δείχνει μὲ ἀφέλειαν, ἐνίοτε, ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ μὲ περισσοτέραν πειστικότητα, τοὺς καρπὸς τοιαύτης πίστεως. Ὅλοι ὅσοι ἔσχον τὴν εὐτυχίαν μᾶς ὁποιασδήποτε ἐπαφῆς μὲ τὸ Μέτωπον, μᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνουν αὐτό. Ἀκόμα καὶ ἄνθρωποι, πού εἶχαν ὡς τώρα καταναλώσει τὴν ζωὴν των ὀλόκληρον, διὰ νὰ μᾶς πείσουν, ὅτι ἡ Πίστις ἔχει ἐξαφανισθῆ πιά ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ὅλοι τὸ ὁμολογοῦν τώρα. Εἶναι, λέγουν, καταπληκτικὴ ἡ τόνωσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος εἰς τὸ Μέτωπον.

Καταπληκτικὴ; Θαυμαστὴ θά ἔπρεπε μᾶλλον νὰ πούμε. Θαυμασμόν μᾶλλον παρά κατάπληξιν προξενεῖ τὸ φαινόμενον αὐτό, τοῦ ὁποίου τὴν ἐξήγησιν δὲν θά δυσκολευθῆ νὰ εὕρῃ ὁ ἀπροκατάληπτος ἐρευνητής, ὁ ἐρευνητής, πού δὲν θά ἀρκεσθῆ εἰς ἐπιπολαιότητα τοῦ παλαιῦ ὀρθολογιστικοῦ τύπου. Δὲν χωροῦν πλέον ἐπιπόλαια ἐξηγήσεις. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀγραμματοσύνης. Ἐκεῖνο τὸ παλαιὸν καταφύγιον τῶν ἀρηγῶν, ὅταν ἔδλεπαν τὴν Πίστιν εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι δηλαδή οἱ ἀγράμματοι μόνον πιστεύουν, ἐκεῖνοι πού δὲν ἔχουν ἀκόμη ποτισθῆ ἀπὸ τῆς «ἐπιστήμης» τὸ νερό, αὐτὸ δὲν ἔχει πιά πέρασι. Διότι τὸ Μέτωπον δὲν τὸ ἀποτελοῦν μόνον ἀφελεῖς χωρικοί, ἄνθρωποι «ἀμόρφωτοι». Δίπλα εἰς αὐτοὺς τὴν

ἰδίαν Πίστιν βλέπετε καὶ εἰς μορφωμένους ἀστούς, τὴν βλέπετε καὶ εἰς ἀξιωματικούς καὶ εἰς στρατηγούς ἀκόμη. Τὴν βλέπετε εἰς ἐπιστήμονας διακεκριμένους, εἰς διανοουμένους μὲ μὴν ὀφθαλμοὺς πολὺπλευρῆ. Ὅπως ἐπίσης βλέπετε καὶ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ μᾶς κατ' ἐπίφασιν εὐσεβείας, ἀλλὰ περὶ πραγματικῶς βαθειᾶς θρησκευτικῆς Πίστεως, τὴν ὁποίαν τὸ Μέτωπον ἐξωντάνειψεν καὶ τῆς ἔδωκε δύναμιν, θαυμαστὴν πράγματι.

II

Πρέπει, ἀλήθεια, νὰ τοισθῆ αὐτὸ ὅπως ἰδιαιτέρως. Ἡ Πίστις αὐτὴ πού βλέπομεν εἰς τὸ Μέτωπον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινόν μὲ τὴν κατὰ συγκατάθεσιν δῆθεν πίστιν πού εἰς ἄλλας ἐποχὰς ἔκανε τὴν ἐμφάνισιν τῆς διὰ νὰ προκαλέσῃ ἐνθουσιασμόν εἰς τὸν «λαόν». Ἐδῶ ἡ πίστις, τοῦ μορφωμένου ὄσο καὶ τοῦ ἀμορφώτου, εἶναι πραγματικὴ, πλήρης, εὐκρινής, ἀνεπιφύλακτος Πίστις. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι πού εἶχαν πάρει τοῖς μετρητοῖς, ὅσα περὶ «κατὰ συνθήκην ψευδῶν» εἶχαν διαβάσει εἰς τὸν Max Nordau, ἢ δὲν ξέρω σὲ ποῖαν φυλλάδα; Ἄν ὅλοι αὐτοὶ οἱ εκπρόσωποι τῆς ἀρνήσεως ἦσαν ἐδῶ (ἀλλὰ, βλέπετε, ἔγιναν καπνὸς καὶ διελύθησαν) θά ἔδλεπαν τί θά πῆ Πίστις, Πίστις ἀνεπιφύλακτος καὶ Πίστις γενικὴ, καὶ ποῖαν ἀξίαν ἔχουν ὅλα τὰ περὶ γραϊδίων καὶ ἀγραμματοσύνης καὶ ὁπίων τοῦ λαοῦ καὶ τῶν συναφῶν, ὅλα αὐτὰ τὰ κενολογήματα, μὲ τὰ ὅποια μερικοὶ ἠθέλησαν νὰ συγκαλύψουν τὴν ἀνικανότητά των νὰ καταλάβουν τὴν πραγματικότητα τοῦ ὄψους.

Ἔτσι, εἰς πείσμα τοῦ Schopenhauer, πού εἶχε ἐνοχληθῆ διότι ὁ ἱστορικὸς τῶν Περσικῶν πολέμων, ὁ Ἡρόδοτος, ἐμιλοῦσε περὶ τοῦ θεοῦ μὲ σεβασμόν, «σὰν γρηοῦλα», καὶ σήμερον, μεσοῦντος σχεδὸν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ἕνας λαός, λαὸς ἡρώων (δὲν τὸ λέμε ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ὁ κόσμος ὅλος τὸ λέει) πού ἀπέτελεσε καὶ σήμερον τὸ πρόπυργιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, γίνονται κήρυξ τῆς Πίστεως, τῆς Πίστεως πού σώζει τὰς πνευματικὰς ἀξίας τοῦ πολιτι-

σμού, τὸν ὅποιον ἡ ὕλιστικὴ ἄρνησις κατε-
πρόδωσε.

III

Τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ φαινομένου ἐξηγή-
σιν μᾶς δίδει αὐτὸ τὸ Μέτωπον. Πῶς νὰ μὴν
πιστεύσῃ κανεὶς στὴν βλέπη φανερά; Πῶς
νὰ δυσπιστήσῃ, ὁ Θωμᾶς ἔστω, στὴν ἐψη-
λάφησε τὸν Ἄναστάντα; Ἡ ζωὴ τοῦ Με-
τώπου, ζωὴ κινδύνων συνεχῶν, εἰς τὴν ὁ-
ποῖαν οἱ ἄνθρωποι «καθ' ἡμέραν θανατοῦν-
ται» εἶναι ζωὴ κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ Ἕλληγν
στρατιωτῆς διαρκῶς ζητεῖ καὶ βλέπει τὸ
χέρι τοῦ Θεοῦ. Μέρα νύχτα τὴν ζῆ, ὁ Ἕλ-
ληγν στρατιώτης, τὴν προστασίαν αὐτήν. Καὶ
τὰ μετόπισθεν ζοῦν, βέβαια, τὸ θαῦμα τῆς
θείας Προνοίας. Τί ἄλλο παρὰ θαῦμα εἶναι
(θαῦμα πού θά ἦτο ἀπίστευτον ἂν δὲν ἦτο
ψηλαφητόν) ὅσα συνέδησαν ἀπὸ τῆς 28ης
Ἰουλιου εἰς τὴν 29ην; Καὶ ὅσα συνέδησαν
τὰς τελευταίας ἡμέρας, δὲν εἶναι θαῦμα
καὶ αὐτό; Ἄλλὰ ὁ ἄνθρωπος τῶν με-
τόπισθεν βλέπει τὰς μεγάλας γραμμάς,
τὸ ἀποτέλεσμα, ἃς ποῦμε, τοῦ θαύματος,
καὶ τοῦ ξεφεύγοντος τὰ ἄμεσα γεγονότα,
τὰ ἀναριθμητὰ γεγονότα, πού συναπαρτί-
ζουσι τὸ μεγάλο θαῦμα. Ὁ πολεμιστὴς ὁμοίως,
πού κάθε μέρα βλέπει τὸ θαῦμα εἰς τὴν ζω-
ήν του, ὁ ὑπερασπιστὴς τῶν ἱερῶν καὶ οὐ-
ρανῶν μας βλέπει ὡς πραγματικότητα τὸ «οὐ-
τὸ ἐν ἄρμασι καὶ οὐτὸ ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ
ἐν ὄνματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπικα-
λεσόμεθα». Τὰ βλέπει, καὶ, ἐπειδὴ εἰς τὸ
Μέτωπον δὲν ὑπάρχει οὔτε διάθεσις οὔτε
ὄρα δι' ὀρθολογιστικὰς ἀκροασίας, δι' αὐ-
τὸν τὸν λόγον καταλήγει εἰς τὸ φυσικόν, ἀ-
δίαστον, λογικὸν συμπέρασμα. Εἰς τὴν Πί-
στιν.

IV

Καὶ ὁμοίως, αὐτὸ τὸ ἀπλοῦν, τὸ νὰ ἴδῃ δη-
λαδῆ κανεὶς τὴν πραγματικότητα χωρὶς ψυ-
χικὴν τύφλωσιν, τὸ νὰ πιστεύσῃ κανεὶς σ'
ἐκεῖνο πού εἶναι καταφάνερο μπροστά του,
αὐτὸ εἶναι δυνατόν διότι ὑφίσταται εἰς τὸ
Μέτωπον καὶ ἓνας ἄλλος παράγων. Ἡ ἀ-
γνότης τοῦ πολεμιστοῦ. Πέρα ὡς πέρα βλοῖ
ὁμολογοῦν τὸ γεγονός αὐτό. Ἡ ἀγνότης τοῦ
Μετώπου ἔχει κάμει ἐντύπωσιν εἰς ὅλους
τούς παρατηρητάς. Πολεμικοὶ ἀνταποκρι-

ταὶ ἐκφράζουσι τὴν «ἐκπληξίν των διὰ τὴν
ἀσκητικὴν ἀγνότητα τῶν στρατιωτῶν μας.
Εἶναι δὲ ἡ ἀγνότης αὐτῆ, τὸ χαρακτηριστι-
κὸν γνώρισμα τοῦ Ἕλληγνος πολεμιστοῦ εἰς
τὸν ἀγῶνά μας αὐτόν. Ὅσοι ἔτυχον νὰ δια-
δάσουν τὸ βιβλίον τοῦ Remarque, «Im
Westen nichts Neues», ἢ τοῦ Gun Buster,
Return via Dunkirk, πού ἐξεδόθη τῶρα τε-
λευταίως, θά καταλάβῃ πόσον πολυτίμον εἶ-
ναι αὐτὸ διὰ τὸ Ἔθνος μας.

Ἡ ἀγνότης αὐτῆ ὀφείλεται, βεβαίως, εἰς
τὸ κῆμα τῆς Πίστειος, πού ἔχει κατακλύσει
τὸ Μέτωπον. Ἀλλὰ καὶ κατέστησε δυνατὴν
τὴν Πίστιν αὐτήν. Ἡ ἀγνότης ἀνοίγει τὴν
πόρτα τῆς ψυχῆς εἰς τὴν Πίστιν, καὶ ἡ Πί-
στις τρέφει καὶ ἐδραϊώνει τὴν ἀγνότητα, ἡ
ὅποια πάλιν δυναμώνει τὴν Πίστιν. Ἐνας
ἀγαθός, χρυσός, θαυματουργός κύκλος, πού
εἶναι τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς τοῦ φαύλου κύ-
κλου, πού εἶχε περικλείσει τὴν ζωὴν τῆς
ὕλιστικῆς κοινωνίας τοῦ ψεύτικου Εὐρωπα-
ικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκεῖ ἡ κατάπτωσις τῶν
ἠθῶν διώχεται ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῆν Πίστιν,
καὶ τὸ διώξιμο αὐτὸ τῆς Πίστειος ὀδηγεῖ ἀ-
κόμα παραπέρα εἰς τὴν κατάπτωσιν τῶν ἠ-
θῶν. Ἡ ζωὴ τοῦ Μετώπου ἐπραγματοποι-
ήσε τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον τοῦ φαύλου αὐτοῦ
κύκλου. Καὶ ὁ ἀγαθός, ὁ θαυμαστός αὐτός
κύκλος, ἐκτείνεται ἀκόμη πάρα πέρα. Δι-
ότι ἡ ζωὴ τῆς Πίστειος καὶ τῆς ἀγνότητος,
ὀδηγεῖ εἰς ἡρωϊσμόν καὶ κατορθώματα τὰ ὁ-
ποῖα τονώνουσι τὴν Πίστιν καὶ τὴν ἀγνότη-
τα, καὶ αὐτὰ πάλιν ὀδηγοῦν εἰς νέους ἡ-
ρωϊσμούς καὶ νέα κατορθώματα!

V

Πρέπει ὁμοίως νὰ ἀναγνωρίσωμεν καὶ κατὰ
ἄλλο: Ὅτι εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ φαινό-
μενον συνετέλεσε πολὺ καὶ ἡ ἐργασία πού
ἔγινε πρὸ τοῦ πολέμου. Θά ἦτο ἄδικο, καὶ
θά ἦτο ψευδές, ἂν ἐνομιζέτο, ὅτι ἔτσι, ἀπὸ
τὴν μίαν στιγμὴν εἰς τὴν ἄλλην, ἔγινε τὸ
θαῦμα τῆς ψυχικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ λαοῦ
μας. Ἡ ἀναγέννησις αὐτῆ εἶναι ἀποτέλε-
σμα Χριστιανικῆς ἐργασίας πού συνετέλε-
σθη τὸν τελευταῖον καιρὸν, τὰ τελευταῖα χρό-
νια, εἰς τὸν τόπον μας. Εἶναι ἀποτέλεσμα
τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, πού ἐξηπλώ-
θη, ὁμολογουμένως, εἰς πολὺ ἐνθαρρυντικὸν
βαθμὸν. Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κατηχητικοῦ

σχολείου, πού έχει διαδοθή εις ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Τῆς σχετικῶς τεραστίας διαδόσεως, τὴν ὅποιαν ἔλαβεν ἡ Ἁγία Γραφή, τὸ θρησκευτικὸν βιβλίον, τὸ θρησκευτικὸν περιοδικόν. Τῆς τόνωσεως τοῦ λατρευτικοῦ καὶ μυστηριακοῦ μας βίου. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἀναγέννησις τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς εἰς τὸν τόπον μας ἔφερε, φυσικά, τοὺς καρπούς της, καὶ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν λησιμονήσωμεν τώρα πού δρέπομεν τοὺς καρπούς αὐτοῦς. Ὅπως δὲν πρέπει νὰ λησιμονήσωμεν—καὶ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ λησιμονήσωμεν—τὴν εὐεργετικὴν, τὴν σωτήριον ἐπίδρασιν, τὴν ὅποιαν ἤσκησε καὶ ἐν προκειμένῳ τὸ κρατικὸν νοικοκύρεια, τὸ ξαναζωντάνεμα τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους, τῆς ἐνότητος, τῆς πειθαρχίας, τῆς ἱεραρχίας, πού συνετελέσθη τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὴν χώραν μας.

Ἰδιαιτέρως ὁμως ὡς πρὸς τὴν εἰς τὴν Πίστιν ἐπιστροφὴν ἡ ὅποια παρατηρεῖται εἰς τὰς τάξεις τῶν πλέον μορφωμένων ἐκ τῶν στρατιωτῶν μας, δὲν πρέπει νὰ λησιμονῆται, ὡς παράγων πού συνετέλεσεν εἰς αὐτό, καὶ ἡ χρεωκοπία τοῦ ὕλιστικοῦ ὀρθολογισμοῦ, χρεωκοπία τῆς ὁποίας μάρτυς εἶναι ἡ γενεὰ μας. Περρασμέναί γενεαὶ ἔδλεπαν νὰ ὑψώνεται ὁ πύργος τῆς ὕλιστικῆς ἀρνήσεως, μὲ τὰς διαφόρους θεωρίας καὶ ὑποσχέσεις καὶ προφητείας περὶ ἐνὸς συστήματος νέας ζωῆς χωρὶς Πίστιν, χωρὶς ἐπίκλησιν τοῦ Θεοῦ, μὲ μόνην τὴν ὕλην, ὡς ὁδηγόν. Ἡ γενεὰ μας εἶδε τὸ οἰκτρὸν κατάντημα ὄλων αὐτῶν. Εἶδε τὸν Πύργον αὐτὸν νὰ καταρρέῃ, ἀπὸ τὴν μίαν στιγμὴν εἰς τὴν ἄλλην, εἶδε τὸ ἄδοξον τέλος ὄλων τῶν ὀνειροπολημάτων περὶ ἐνὸς ὀρθολογιστικοῦ

πολιτισμοῦ. Καί, φυσικά, δὲν ἤμποροῦσε νὰ μείνῃ χωρὶς συνεπείας τὸ θέαμα αὐτό. Ἐπειτα, ὁ ἥρωϊσμός τοῦ Μετώπου, ἥρωϊσμός εἰς τὸν ὅποιον ὁ μορφωμένος στρατιώτης δὲν ὑστέρησε καθόλου ἀπὸ τὸν ὀλιγώτερον μορφωμένον ἀδελφόν του, ὁ ἥρωϊσμός αὐτὸς τοῦ πολέμου ἐναρμονίζεται θαυμάσια μὲ τὸν πνευματικὸν ἥρωϊσμόν πού περιγράφει ὁ Paul Claudel σ' ἓνα γράμμα του πρὸς τὸν Jacques Rivière (*) ἥρωϊσμόν πού ὁδηγεῖ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν. Ἔτσι ὁ ἓνας ἥρωϊσμός ἔφερε τὸν ἄλλον, καὶ οἱ δύο μαζί τὴν Πνευματικὴν Ἀναγέννησιν.

VI

Καὶ τὸ ζωντάνεμα αὐτὸ τῆς Πίστεως, πού μᾶς εὐαγγελίζεται τὸ Μέτωπον, θαυματουργεῖ τώρα εἰς ἓνα ἀγῶνα, πού εἶναι ἀγὼν περὶ παντός ὄτι πνευματικὸν καὶ ἀνώτερον εἰς τὸν ἀνθρώπον. Καὶ ὅταν ὁ ἀγὼν αὐτὸς λήξῃ, τότε θὰ ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος ἀγὼν. Τὸ ἔργον τῆς ἐμπεδώσεως, τῆς «ἐκμεταλλεύσεως τοῦ κατακτηθέντος ἐδάφους». Τότε θὰ εἶναι καιρὸς διὰ μεγαλυτέραν ἐμβάθυνσιν, μελέτην, ἐφαρμογὴν εἰς τὰς διαφόρους ἐκφάνσεις τοῦ εἰρηνικοῦ βίου. Καὶ θὰ εἶναι τὸ ἔργον αὐτὸ ἔργον ἱερόν, συνέχεια τοῦ ἔργου πού συντελεῖται τώρα. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφισβόλια, ὅτι θὰ συνεχισθῇ τὸ ἔργον αὐτό. «Ὁ ἐναρξάμενος ἐν ἡμῖν ἐπιτελέσει». Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Παύλου θὰ τὰ δῇ ἄλλην μίαν φοράν ὡς πραγματικότητα ὁ λαὸς αὐτός—καὶ «πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς»!

B. ΠΛΟΥΜΙΑΗΣ

(*) Jacques Rivière et Paul Claudel, Correspondance, σελ. 23 ἐπ.

Η ΓΑΛΛΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ Η ΠΙΣΤΙΣ

Τὸ «Γαλλικὸν δράμα» ἀπασχολεῖ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τὸν τύπον τῶν διαφόρων χωρῶν, ἀλλὰ καὶ μελέται εἰδικαί ἐκδίδονται εἰς τὰς ὁποίας καταβάλλεται προσπάθεια νὰ ἐξηγηθῇ ἡ κατάρρευσις ἐνὸς κράτους ποῦ ἐθεωρεῖτο ὅτι διέθετε τὸν ἰσχυρότερον στρατὸν τοῦ κόσμου. Δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς διαφόρους τεχνικὰς συζητήσεις, θὰ ἐπαναλάβωμεν μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι ἀρχίζουσιν ν' ἀναγνωρίζουσιν τώρα. Ὅτι δηλαδή ἡ στρατιωτικὴ κατάρρευσις αἰτίαν εἶχε τὴν ἠθικὴν νόσον ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔπασχεν ἡ Γαλλία, καὶ αὐτὴ πάλιν ἡ νόσος ὠφείλετο εἰς τὴν συστηματικὴν προπαγάνδαν ποῦ διεξήγητο ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν λυσσώδη καταπολέμησιν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν μεγάλου μέρους τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ φαινομένου κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Πίστις ψυχραίνεται μὲν ἐν πολλοῖς, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν διαφόρων παραγόντων, ἀλλὰ πάντως μένει μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, «οὐδὲν τὴ σπῖθα κρυμμένη στὴ στάχτη». Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπῆρξεν ἐσκευμένη καὶ ἐν πλήρει ἐπυγνώσει ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀπομάκρυνσις ὠδήγησεν εἰς τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἠθικοῦ καὶ αὐτὴ πάλιν εἰς τὸ Γαλλικὸν δράμα τοῦ παρελθόντος Μαΐου.

Ἡ τραγικωτέρα ἐμφάνισις τῆς ἀποξενώσεως αὐτῆς ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν ὑπῆρξε ὁ τύπος τῆς ἀθροίσκου γυναικός. Ὀλίγον πρὸ τοῦ πολέμου, εἰδικὸν συνέδριον τῆς «Action catholique» ἠσχυλήθη καὶ μετὰ τὸ θέμα αὐτό, ἔχομεν δὲ ὑπ' ὄψιν εἰδικὴν εἰσηγήσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «La dechristianisation chez la femme». Ἡ εἰσηγήσις ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ γνωστὸν περιοδικὸν «La vie Intellectuelle» εἰς σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Fr. Giordan.

Η ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

Πρόκειται περὶ τοῦ συνήθους τύπου τῆς Γαλλίδος φοιτητρίας. Ὅχι, βεβαίως, τοῦ ἀποκλειστικοῦ. Ὑπάρχει καὶ ἡ χριστιανὴ φοιτήτρια, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ ἀφανῆς εἶνε. Ἀλλὰ ἄς ἰδοῦμε πρὸς στιγμὴν τὸν τύπον ἐκεῖνον τῆς Γαλλίδος φοιτητρίας, ὁ ὁποῖος ἐφάνετο κυριαρχῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ.

Μορφωμένα γυναικὲς ὑπῆρξαν πάντοτε. Ἀλλὰ ἡ φοιτήτρια ἀποτελεῖ ἐμφάνισιν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Ἡ ἐμφάνισις αὐτὴ συνέλεσε χρονικῶς μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν ἐνὸς ὀρθολογιστικοῦ φεμινισμοῦ. Καὶ ἡ Γαλλίς αὐτὴ φοιτήτρια εἶχε τραφῆ μετὰ τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν περιφημον «ἄρθρον λόγων» φιλολογίαν. Περὶ ἠθικῆς γνωρίζει μόνον ὅτι σχετίζεται μετὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σπινόζα καὶ ἰδίως τοῦ Νίτσε. Εἶνε γεμάτη ἀπὸ τὰ γνωστά λόγια τὰ σχετικὰ μετὰ τὸ ὅτι ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε διὰ τοὺς ἀφελεῖς κλπ. κλπ. Ὁ τύπος αὐτὸς τῆς Γαλλίδος φοιτητρίας ἦτο παραγεμισμένος ἀπὸ τὴν λατρείαν εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Ὁ εἰκοστός αὐτὸς αἰὼν, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ μᾶς δείξῃ τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ πολιτισμοῦ (καὶ πῶς τὸ ἔδειξε!) αὐτὸς λοιπόν, ὁ εἰκοστός αἰὼν εἶνε ἀσυμβίβαστος μετὰ τὴν πίστιν. Αὐτὴ ἡ ἔμμονος ἰδέα εἶχε τόσον πολὺ γεμίσει τὸ κεφάλι τοῦ τύπου αὐτοῦ τῆς Γαλλίδος φοιτητρίας, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τὴν πείσετε νὰ συζητήσῃ μετὰ ψυχραιμίαν.

Ποῦ ὀφείλεται αὐτό; Ὡ, βέβαια, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε ἀπλή! Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶνε τὰ αἰτία καὶ ἡ ἀνάγνωσις των φυσικὰ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐδῶ. Πάντως θὰ ἠμποροῦσαν ν' ἀναφεροῦν τὰ ἐξῆς:

α). Ἡ ἡμιμάθεια καὶ ἐδῶ παίζει τὸν ῥόλον τῆς. Ἡ φοιτήτρια ἡ ὁποία ἀντιτάσσει τὴν «γνωσίν» τῆς εἰς τὴν πίστιν, τῶν ἄλλων, ἀπορρίπτει τὴν πίστιν, ἐνῶ ὁ ἰσχυρισμός τῆς ὅτι ἔχει τὴν γνῶσιν μόνον τὸ μείδιμα θὰ προκαλέσῃ. Ἡ νεαρὰ ἀποστατίς

δὲν ἐγνώρισε καλὰ-καλὰ οὔτε τὴν Χριστιανικὴν πίστιν οὔτε τὰς ἐκδηλώσεις τῆς εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν. Ὅσα δὲ ἔχει ἀκούσει ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μᾶλλον τὴν βλέπουν, διότι τῆς ἀποκρύπτουν τὸ γεγονός τῆς ἀγνοίας. Ἀπορρίπτει λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀγνοεῖ αὐτὴ καὶ ἀσπάζεται ἐκεῖνο ποῦ ἀγνοοῦν οἱ πάντες!

β). Ὅπως εἶπαμεν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν, ἡ φοιτήσις τῆς γυναικὸς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον συνεδέθη, διὰ λόγους συμπτωματικούς ἐντελῶς, μὲ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ φεμινισμοῦ. Μᾶς εἶχε δοθῆ εὐκαιρία νὰ ἐξετάσωμεν κάποτε τί εἶδους φιλιαν ἀπετέλεσε ὁ φεμινισμὸς διὰ τὴν γυναῖκα. Ὅπωςδὲ κάποτε ἡ Γαλλίς φοιτήτρια ἐθεώρησε τὸν ἑαυτὸν τῆς πρωτοπόρον τοῦ ὀρθολογιστικοῦ φεμινισμοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἐφήρμοσεν ὀλοφύγως τὸ «πίστετε καὶ μὴ ἐρευνᾶ». Καὶ αὐτὸ ὑπῆρξε ἕνας λόγος διὰ νὰ θεωρησῆ ἡ Γαλλίς φοιτήτρια τὸν ἑαυτὸν τῆς, οὕτως εἶπεῖν, *ex officio* ἄθροσκον.

γ). Ὑπάρχει καὶ μία τάσις ἀνδροφροποῦς δῆθεν ἐμφανίσεως. Ἡ μανία τῆς φεμινιστρίας νὰ ἀπαρνηθῆται ὅ,τι τὸ φεμινικόν, τὸ γυναικεῖον, μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς, τὸν χαρακτῆρά τῆς, τοὺς τρόπους τῆς, ἡ μανία αὐτὴ εἶχε καὶ ἐδῶ τὰς συνεπείας τῆς. Ἐπειδὴ ἡ Χριστιανικὴ πίστις ἐθεωρήθη κάπως συνδεμένη καὶ μὲ τὸ συναίσθημα, ἐξ ἄλλου δὲ ἡ γυναῖκα θεωρεῖται ὡς τύπος συναισθηματικός, ἡ φεμινίστρια θέλει ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀντίθετον, καὶ κορδώνει διὰ νὰ δείξῃ συναισθηματικὴν ψυχρότητα καὶ ἀλγισίαν. Ἀποφεύγει λοιπὸν πᾶσαν ἐκδηλώσιν εὐλαβείας, διότι αὐτὸ θὰ ἔβλαπτε τὴν φεμινιστικὴν τῆς ἐμφάνισιν.

Ἄλλωστε, μαζὴ μὲ τὴν Πίστιν ὁ τύπος αὐτὸς σκοτῶνει μέσα του ὅλα τὰ χαρακτηριστικά τῆς χριστιανικῆς γυναικείας ψυχῆς — δηλαδή τῆς φυσιολογικῆς γυναικείας ψυχῆς: τὴν τρυφερότητα, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινοφροσύνην.

Καὶ ἔτσι περὶ ἡ πρώτη νεότης, καὶ ἀπὸ τὰ Πανεπιστημιακὰ ἐδώλια βγαίνει εἰς τὸ τέλος ἕνας τύπος ὁ ὅποιος δὲν εἶνε οὔτε γυναῖκα οὔτε ἄνδρας, δὲν ἔχει μέσα του οὔτε τὴν Πίστιν οὔτε τὸν «ὀρθὸν λόγον», βγαίνει εἰς τὸν κόσμον χωρὶς ἐφόδια καὶ εἰς τὸ

τέλος διερωτᾶται ἡ ἰδία, διερωτῶνται, πάντως, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ὑπέστησαν τὰς σχετικὰς δαπάνας, διὰ ποῖον λόγον τέλος πάντων ἐπέρασε ἡ νέα αὐτὴ τέσσαρα ἀπὸ τὰ καλύτερα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς εἰς ἕνα πνευματικὸν κέντρον, προσπαθοῦσα νὰ σκοτώσῃ ὅ,τι πνευματικὸν μέσα τῆς. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι παρετήρουν ὅτι τέτοιο ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐπιτευχθῆ μὲ ὀλιγώτερα ἔξοδα!

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Καὶ τώρα ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ κορίτσι ποῦ δὲν ἐθεώρησε σκοπίμον νὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ Πανεπιστημιακὰ θρανία. Ἐχει φοιτήσῃ εἰς τὸ Γυμνάσιον, μένει εἰς τὸ σπίτι τῆς, διάγει μίαν κοινωνικὴν ζωὴν, παρακολουθεῖ τὸ θέατρον, ἤκουσε τὸν Cortot, ἀλλὰ δὲν ἤκουσε ποτὲ εἰς τὰ σοβαρὰ κατὰ σχετικὸν μὲ τὴν Πίστιν. Ἐγνοεῖ καὶ αὐτὴ τὸν Χριστιανισμὸν, ὅπως τὸν ἀγνοεῖ καὶ ἡ φοιτήτρια τὴν ὅποιαν εἶδαμε παραπάνω. Ἐδῶ ὅμως, εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀγνοουμένης Πίστεως δὲν ὑπάρχει ἡ φαντασίωσις τῆς δῆθεν γνώσεως ὅπως εἰς τὴν φοιτήτριαν. Ὑπάρχει ὅμως κατὰ ἄλλο, ἡ ἐπιπολαιότης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ διὰ τὴν γυναῖκα αὐτὴν εἶνε ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις. Εἶνε σαλόνι, εἶνε τουαλέττες, εἶνε λάμπεις. Μὲ αὐτὴν τὴν ἐξωτερικεῖαν νεκρῶνεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς γυναικὸς αὐτῆς τὸ εἰδικὸν ἐκεῖνο αἰσθητήριον τὸ ὅποιον μπορεῖ ν' ἀντιληφθῆ ζητήματα τόσον ἐσωτερικὰ καὶ βαθειὰ ὅπως τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν Πίστιν. Δὲν κατακρίνει τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, οὔτε κάνει πνεῦμα καὶ ἐπίδειξιν σοφίας εἰς βάρος τῆς. Ἵσως θεωρήσῃ ὅτι τὴν ὑβρίζετε, ἂν τὴν ἀποκαλέσετε ἄθροσκον, ὅπως θὰ ἐνοχληθῆ καὶ ἂν τὴν εἰπῆτε θρησκείουσαν. Ἐτοιμάζεται ν' ἀρχίσῃ τακτικὴν φοιτήσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅταν ἐμφανισθοῦν ἐν ἀπαρτίᾳ αἱ συντίδες τοῦ μετώπου. Ἐν τῷ μεταξύ, ἄχρους, ἄσμος καὶ ἄγευστος, περὶ τὰς ἡμέρας τῆς κατὰ τὸν μᾶλλον ἐπιπόλαιον τρόπον καὶ φυσικὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ αὐτῆς ὡς παράγοντος συνοχῆς, ἐξυμώσεως, προσόδου διὰ τὴν ὀλότητα.

Η ΕΡΓΑΤΙΣ

Τὸ τραγικὸν εἰς τὴν Γαλλίδα ἐργάτιδα ὑπῆρξεν, ὅτι δὲν τὴν ἄφησαν νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Ἀπὸ βρέφος τὴν ἐπέταζαν εἰς τὴν κοινωσίαν τὴν γεμάτην ἀπὸ τὴν βαρείαν ἀτμόσφαιραν τῆς συγχρόνου ζωῆς. Εἴτε πρόκειται περὶ τοῦ τύπου τῆς πωλητρίας τῶν διαφόρων καταστημάτων, εἴτε πρόκειται περὶ ἐργάτιδος εἰς τὰ ἐργοστάσια, ἢ εἰσοδὸς τῆς εἰς τὴν ἐργασίαν ἐσημάνει εἰς τὴν βρωμίαν. Τὸ περιβάλλον, ὕστερα ἀπὸ πολλὸν ἐτῶν συστηματικὴν ἀντιχριστιανικὴν προπαγάνδαν, καταδοκεῖ. Μόλις ἡ νεαρά ὑπαυξίς εἰσέλθῃ ἐκεῖ ὅπου θὰ μάθῃ νὰ κερδίξῃ τὸ ψομί της, ἀμέσως θ' ἀντιμετωπίσῃ, μονομιᾶς, ὄχι κἂν βαθμηδόν, ὅλην τὴν ψυχικὴν καὶ ἠθικὴν κατάπτωσιν εἰς τὴν ὁποίαν ὠδήγησεν ἡ περιφημὸς ἀθηροζεία τῶν διαφόρων ἀριστοκρατιῶν, ποὺ ἐλυμαίνοντο τὴν Γαλλικὴν ἐργατικὴν τάξιν.

Ὁ τύπος αὐτὸς τῆς ἀθηροζοῦ νεάνιδος ποῦ ἐνεφανίζετο μὲ πολλὴν ἀφθονίαν εἰς τὴν Γαλλίαν, εἶνε, βεβαίως, ὁ συμπαθέστερος. Θὰ τὸν συμπαθήσετε ἀκόμη περισσότερον, ἐὰν ἀναλογισθῆτε ὅτι τὸ κορίτσι αὐτὸ γυρίζει τὸ βράδν εἰς τὸ σπῆτι, εἰς ἓνα σπῆτι ποῦ εἶνε παράρτημα τῶν διαφόρων ἀνατρεπτικῶν ὀργανώσεων. Ὅτι τὸ ὑποδέχεται ἓνας πατέρας, μεθυσμένος τότε ἀπὸ τὸ κρασί καὶ τότε ἀπὸ τὶς διάφορες ἀνατρεπτικὰς φυλλάδες, καὶ ὁ ὅποιος σκοτῶνει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κοριτσιοῦ του ὅ, τι τυχὸν ἀνώτερον ὑπάρχει μέσα της.

Καὶ ἡ ζωὴ κλιᾶ, καὶ ἡ ψυχὴ μαραίνεται ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, ὅταν δὲν σκοτῶνεται μὲ ταχύτεραν διαδικασίαν ἀπὸ τὴν ὕλιστικὴν προπαγάνδαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Χριστιανισμὸς γίνεται κατὰ τὸ ἐντελῶς ξένον πρὸς τὴν τάξιν αὐτὴν ἢ ὁποία ἀπετέλεσε, ἀπὸ ἀτόφωτος δυναμικῆς, σπουδαιότατον μέρος τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Οἱ πνευματικοὶ ἡγῆται τῆς Γαλλίας, ἀκριθέστερον ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐνεφανίζοντο ὡς ἡγῆται ἐνῶ πράγματι ἦσαν ὑποχείριτοι τῶν διαφόρων ἀνατρεπτικῶν θεωριῶν, δὲν ἐφαίνοντο ν' ἀνησυχῶν πολὺ, διότι ἡ Χριστιανικὴ Πίστις ἔφυγε κατὰ τὸ πλείστον ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν τάξιν τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόσεξαν ὅτι μαζὴ μὲ τὴν Χριστιανικὴν Πί-

στιν ἔφυγαν καὶ ὅλα τὰ ἐφόδια τῶν ὁποίων ἡ ἔλλειψις ἐπρόκειτο νὰ στοιχίσῃ πάρα πολὺ ἀκριβὰ εἰς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος. Καὶ τώρα ὅλοι ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ μεγαλύτερα συμφορὰ διὰ τὴν Γαλλίαν ὑπῆρξε ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν, ὅπως ἐπίσης καὶ ὅλοι ἀναγνωρίζουν ποία εἶνε ἡ μεγαλύτερα παρηγορία ἢ ὁποία ἀπέμεινε εἰς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος. Τὴν παρηγορίαν αὐτὴν ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι σημειοῦται κατὰ τρόπον ἀρκετὰ ἐμφαντικὸν ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἐπιστροφῆς. Τὸ ἔργον τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων τῆς ἐργαζομένης νεολαίας (τῆς Jeunesse Ouvrière catholique) εἶνε ἤδη γνωστὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας. Τὰ γεγονότα τοῦ περασμένου Μαΐου θὰ συντελέσουν βεβαίως, ὥστε τὸ Γαλλικὸν ἔθνος νὰ τὸ προσέξῃ περισσότερον.

Η ΧΩΡΙΚΗ

Ἡ ἀθηροζεία τῆς γυναικὸς τῆς ὑπαίθρου ἦτο εἰς τὴν Γαλλίαν ἀρκετὰ διαδεδομένον φαινόμενον, ὀφειλόμενον ὅμως εἰς παράγοντας ἐντελῶς διαφορετικοὺς ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐπέδρασαν εἰς τὰς γυναῖκας τῶν ἄλλων κοινωνικῶν κατηγοριῶν. Ἐδῶ κυρίως ἐπέδρασεν ἡ ἔλλειψις οἰασθητοῦ θερησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως, ἰδιαίτερος δὲ τὸ γεγονός ὅτι εἰς μεγάλον ἀριθμὸν χωριῶν δὲν ὑπάρχει ἱερεὺς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ κορίτσι τῆς ὑπαίθρου μένει χωρὶς τὴν στοιχειώδη Χριστιανικὴν διαπαιδαγωγίαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶνε ἐκτεθειμένον ἀναμῆς εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν.

Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ κατάστασις εἶνε πολὺ περισσότερον ὑποφερτὴ παρὰ προκειμένου περὶ τοῦ κοριτσιοῦ τοῦ ἐργοστασίου ἢ τῆς φοιτητρίας. Περὶ ἐνσυνειδήτου ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν δὲν γίνεται λόγος. Καὶ αὐτὸ εἶνε κατὰ τὸν ἄλλον καὶ ἐδῶ γίνεται ἐργασία, ἰδίως ἀπὸ τὴν «Jeunesse Agricole catholique». Καὶ δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν πολὺ ἄδικον ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀπὸ κατὰ τέτοια ἔργα περιμένουν τὴν ἀναγέννησιν τῆς Γαλλίας, τὴν καλὴν λύσιν τοῦ δράματος εἰς τὸ ὁποῖον ὠδήγησεν ἡ ἀποστασία!

ΛΑΤΡΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΤΩΝ

“Ασωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται!

Βοηθός καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν·
οὗτός μου Θεός, καὶ δοξάσω Αὐτόν·
Θεός τοῦ πατρός μου, καὶ ὑψώσω Αὐτόν.
Κύριος συντρίβων πολέμους, Κύριος ὄνομα Αὐτῷ.

Ἡ δεξιὰ Σου, Κύριε, δεδοξασται ἐν ἰσχύϊ·
ἡ δεξιὰ Σου χεῖρ, Κύριε, ἔθραυσεν ἐχθρούς·
καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης Σου,
συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους.
Ἀπέστειλας τὴν ὄργην Σου,
κατέφαγεν αὐτοὺς ὥσει καλάμην.

Εἶπεν ὁ ἐχθρός: «Διώξας καταλήψομαι,
μεριῶ σκῦλα, ἐμπλήσω ψυχὴν μου,
ἀνελῶ τῇ μαχαίρᾳ μου, κυριεύσει ἡ χεῖρ μου».

Ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά Σου,
ἐκάλυψεν αὐτοὺς θάλασσα,
ἔδυσαν ὥσει μόλυθος ἐν ὕδατι σφοδρῶ.
Ἐξέτεινας τὴν δεξιάν Σου, κατέπιεν αὐτοὺς γῆ.

Πῶς διώζεται εἰς χιλίους,
καὶ δύο μετακινήσουσι μυριάδας,
εἰ μὴ ὁ Θεός ἀπέδοτο αὐτοὺς,
καὶ ὁ Κύριος παρέδωκεν αὐτοὺς;

Τόξον δυνατῶν ἠσθένησε,
καὶ οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν.
Πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησαν,
καὶ οἱ πεινῶντες παρήκαν γῆν.
Κύριος ἀνέθη εἰς οὐρανοὺς καὶ ἐθρόνησεν·
Αὐτὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς, δίκαιος ὢν.
Καὶ δώσει ἰσχύν τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν,
καὶ ὑψώσει κέρας χριστῶν Αὐτοῦ.

Ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ Σου,
τοῦ σῶσαι τοὺς χριστοὺς Σου ἐλήλυθας,
ἔβαλες εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον,
διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν.
Καὶ ἐπεθίβασας εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους Σου,
ταράσσοντας ὕδατα πολλὰ.

Εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀθύσσοις,
ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβείμ.
Εὐλογημένος εἶ ὁ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας Σου·
Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ,
ὁ Ὑπερῦμνητος καὶ Ὑπερψοφούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπόψεις

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Καμιά ἄλλη φορά ὡς τὰ σήμερα δὲν ἐνοιώσαμε ἀσφαλῶς τόσο βαθεῖα καὶ μὲ τέτοια συγκίνησι τὴν ἔθνικὴν μας ἑορτὴν, ὅσο ἐφέτος. Καὶ ποτὲ ἄλλοτε οἱ μορφές τοῦ Εἰκοσιένα δὲν πλαισιώθηκαν στὴ φαντασία μας καὶ στὴ συνείδησί μας μὲ τὸ λαμπρὸ φωτοστέφανο. Μέσα ἀπ' τὸ πρῶτο τοῦ σημερινοῦ ἀγῶνος—τοῦ καινούργιου μας Εἰκοσιένα, μέσα ἀπ' τὴ λεπτὴ φωτεινὴ νεφέλη ποὺ ἀπλώνεται τὶς στιγμὲς αὐτὲς πάνω ἀπ' τὰ πεδία τῶν νέων ἑλληνικῶν θριάμβων, καὶ τὴν ἔχουν ὑψάσει μὲ τὸ χρυσὸ τους νῆμα ἡ Θυσία, ὁ Ἡρωϊσμός καὶ ἡ Πίστις, οἱ μεγάλες ἐκείνες μορφές μᾶς δείχνονται μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖό τους καὶ μὲ τὴν ἀληθινή τους ἀξία. Καὶ ξαναπαίρνουν πάλι τὴ θέσι τους μέσα στὸ κέντρο τῆς ἔθνικῆς συνειδήσεως.

Ξαναπαίρνουν; Ναι. Εἶναι ἡ κυριολεξία. Γιατί νὰ μὴν τὸ ποῦμε; Καὶ πῶς νὰ μὴ θυμηθοῦμε τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς αὐτή, ὅλους ἐκείνους τοὺς παραστρατημένους καλάμους, ποὺ εἶχαν γίνεи κάποτε ὄργανα κάθε ἀνθεθνικῆς καὶ ἀντιθηροσκευτικῆς θεωρίας, καὶ ποὺ προπαγανδίζοντας τότε τὴν ὀρθολογιστικὴν ἄρνησι, τότε τὸν ὕλισμό, τότε τὸν ἱστορικὸν ὕλισμό, φιλοδοξοῦσαν νὰ διώξουν μέσα ἀπ' τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν κάθε σελτὴ μορφὴ καὶ κάθε ἀνώτερη ἀξία, γιὰ νὰ μᾶς ρίξουν ἕστερα στὴν τραγικότερη πνευματικὴ ξερὰλα; Ἦταν οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ δεχτοῦν ἀρχὴ καὶ βᾶσι καὶ στὴν πιὸ εὐγενεϊκὰ ἀκόμη προσπάθεια, τίποτ' ἄλλο παρὰ μόνο τὴν ὕλη. Αὐτοὶ ποὺ κήρυσαν πόλεμο γιὰ ν' ἀνατρέψουν κάθε πίστι σὲ ἀνώτερα ἰδανικά, καὶ περιώριζαν τὸν ἄνθρωπο μόνο σὲ στόμαχο καὶ ἐντερικὸ σωλήνα.

Ἀκούγαμε ἀπ' τὸ στόμα μερικῶν τέτοιων

ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βροσιές γιὰ τὰ ὄσια τῆς Φυλῆς μας. Διαβάζαμε γραφτὰ τους γεμάτα μὲ χίλιες διὸ συγκοφαντίες καὶ ἐξευτελιστικὲς γιὰ τὸ Εἰκοσιένα καὶ τοὺς ἡρώας του ἐκφράσεις. Ὅσοι εἶχαν πιστέψει πῶς ἡ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας, ἡ θερμὴ φιλοπατρία καὶ ἡ μεγάλη θρησκευτικὴ πίστις εἶχαν ἐμπνεύσει τὸν ἡρωϊσμό καὶ χάρισαν τὴ νίκη στοὺς μεγάλους μας ἐκείνους προγόνους, αὐτοὶ ἦταν «διανοητικοὶ ζητιᾶνοι»· αὐτοὶ βρισκόνταν «μακρὰν ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἐπιστημονικὴν ζωὴν, κορυμμένοι ὡς ἀσκηταὶ εἰς τὰς τρώγλας τοῦ διανοητικοῦ μανδαρινισμοῦ»· αὐτοὶ ἦταν «ἀκοινωνιολόγοι καὶ ἀμαθεῖς συγγραφεῖς, ποὺ οὔτε λέγουν τὴν ἀλήθειαν, οὔτε ἴσως καὶ τὴν γνωρίζουν»· αὐτοὶ, ἀκόμη, ἦταν οἱ «βάρταχοι τῆς πατριδοκαπηλείας».

Ἔτσι μιλοῦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι γιὰ ὅσους φύλαγαν τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη πρὸς τὰ μεγάλα θύματα ποὺ πρόσφεραν τὰ πάντα στὸ βωμὸ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουνε σ' ἐμᾶς τοὺς ἀπογόνους τους μὴν ἐλευθερὴ καὶ τιμημένη ζωὴ. Γιὰ νὰ μὴν εἶμαστε «διανοητικοὶ ζητιᾶνοι», γιὰ νὰ μὴ μᾶς λένε ἀκοινωνιολόγητους καὶ ἀμαθεῖς καὶ πατριδοκαπήλους, ξέρετε τί ἔπρεπε νὰ κάνουμε; Ν' ἀρχίσουμε νὰ βρίζουμε καὶ ἐμεῖς. Νὰ διαβάσουμε τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, καὶ ὅπου βλέπαμε τὴ λέξι Θεός, νὰ τὴ σβύνομε καὶ νὰ γράφωμε «ἄλλη»· ὅπου βλέπαμε τὴ λέξι ψυχὴ, νὰ τὴ σβύνομε καὶ νὰ γράφωμε «σάρκα»· ὅπου βλέπαμε τὴ λέξι πνεῦμα, νὰ τὴ σβύνομε καὶ αὐτὴ καὶ νὰ γράφωμε «κοιλία». Νὰ λέμε: «Ἡ φιλοπατρία, ἡ πίστις καὶ τὰ τοιαῦτα, (ἀντιγράφω ἐπὶ λέξει) δὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν γένεσιν τῆς ιδέας τῆς Ἐπανάστασεως οὔτε εἰς τὴν ἔκρηξιν αὐτῆς. Ὑπάρχουν ἄλλα βαθύτερα αἴτια... Καὶ τὰ αἴτια αὐτὰ εἶναι ὁ λ ι σ τ ι κ ὸ ς. Νὰ μὴ βλέπουμε τίποτ' ἄλλο στὴ γιγαντομαχίαν τοῦ Εἰκοσιένα, παρὰ μιὰ καθαρὴ συμπερονολογικὴ ἐπιχείρησι. Νὰ μὴ μιλάμε γιὰ ἥρωας, παρὰ γιὰ πλαιτοικολόγους. Νὰ περᾶμε κάτω ἀπὸ τὸν αἰ-

ωρούμενο νεκρὸ τοῦ ἀπηγγονισμένου Πατριάρχου, καὶ νὰ λέμε: «Ὁ Γρηγόριος δὲν εἶχαν οὐδεμίαν σχέσηιν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἑλληνοτρέπειαν πού τῷ ἀποδίδουν οἱ ἱστορικοί. Ἦτο ἕνας καλόγηρος, ὁ ὁποῖος δὲν ἠννόει νὰ διαταραχθῆ ἡ ἡσυχία καὶ πρὸ παντὸς ἡ θέσις του».

Δὲν εἶχαν κανένα προηγούμενο μὲ τὴν Ἐπανάστασι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί. Εἶχαν ὁμῶς προηγούμενα μὲ τὴν Πίστι. Εἶχαν προηγούμενα μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, μὲ τὴ λατρεία τῶν ἰδανικῶν πού ἐνέπνεαν τὸ Εἰκοσιένα. Καὶ εἶχαν κἀμὲ τόσο τεχνικὰ τὴν προπαγάνδα τους—τότε πού εἶχαν πέρασι τέτοιες προπαγάνδες, ὥστε μποροῦσες ν' ἀκούσῃς κι' ἀπὸ παιδιὰ τοῦ Γυμνασίου ἀκόμη νὰ μιλᾶνε γιὰ τοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ 21 καὶ γιὰ τὴν πίστι πού τοὺς ἐνέπνεε, μὲ φράσεις, πού θὰ ἦταν λίγο νὰ τὶς χαρακτηρίσῃ κανεὶς ἀπλῶς ἀσεβείας.

Ἄλλὰ, ἦρθε ὁ πόλεμος. Ὁ πόλεμος ὁ ἑλληνοϊταλικός. Ὁ πόλεμος τῆς 28 Ὀκτωβρίου. Τὸ πνεῦμα τῆς Πίστεως ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρο τῆς Ἑλλάδος ὡς τὸ ἄλλο. Καὶ τώρα; Μιλιά ἢ φτηνὴ φιλοσοφία. Μὰ καὶ πῶς νὰ μιλήσῃ; Καὶ σὲ ποιούς; Καὶ τί νὰ πῇ; Ὅτι δὲν ὑπάρχει ψυχὴ παρὰ μόνον ὕλη; Ἄλλὰ θὰ δοθῶθῃ ἀμέσως ἡ ἴδια ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ, αὐτὴ πού μάχεται ἐκεῖ πάνω στὸ Μέτωπο, στεφανωμένη μὲ τοῦ θριάμβου τὶς δάφνες καὶ θὰ τὴν ἀποστομώσῃ. Νὰ πῇ, ὅτι τὰ περὶ πίστεως καὶ φιλοπατρίας εἶναι παραμύθια καὶ ὅτι τὸ μόνον ἱστορικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς βεβαιωμένον εἶναι πῶς αἰτία τῶν πάντων εἶναι οἱ οἰκονομικοὶ καὶ ὕλιστικοὶ παράγοντες; Τὸ αἷμα τῶν ἡρώων πού χύθηκε καὶ χύνεται σ' ἄλθανικὰ βουνὰ καὶ στῆς Ἠπειροῦ τὰ φαράγγια, θ' ἀνατριχιάσῃ γιὰ τὴ βλαστήμια. Τί νὰ πῇ—ἂν ὑποτεθῆ πῶς μποροῦσε νὰ μιλήσῃ μιά

τέτοια φιλοσοφία;—Νὰ μᾶς παρατέμῃ ξανά στὶς σconiμένες φυλλᾶδες τῶν περασμένων, γιὰ νὰ δοῦμε ἐκεῖ μέσα ὅλη τὴ διανοητικὴ σκουριά μεταποιημένη σὲ ἱστορικὰ καὶ κοινωνιολογικὰ θεωρίαι; Μὰ καὶ τὶς φυλλᾶδες αὐτὲς καὶ τὶς θεωρίαι αὐτὲς τὶς συνελῆρε σὰν κοινὸ ἀποκορύφωμα τῆς Πίστεως καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ πού γιγαντώνει τώρα τὸ στρατό μας. Ὁ ἴδιος ἄνεμος πού σφυρίζοντας ὀρηκτικὰ, χτυπᾷ κατὰ μούτρα τὸν ἀρνητὴ δικτάτορα τοῦ φασισμοῦ καὶ σκουρπίζει σὰν ἄχρα τὰ ὄνειροπολήματα τῆς μεγαλομανίας του.

Εὐλογημένη εἰκοστὴ ὀγδὼν Ὀκτωβρίου! Πόσα σοῦ χρωστάμε! Δοξασμένοι ἄς εἶναι Ἐκεῖνος πού σὲ ἔστειλε σὲ μᾶς. Στὰ παντοδύναμα χέρια Του παίζει τὸ Σύμπαν. Καὶ οἱ γελοῖοι Ναβουχοδονόσορες πού ἀπειλοῦνε γῆν καὶ οὐρανόν, ἀθύματα εἶναι στὴν παντοδύναμη δεξιὰ Του. Ὁ πόλεμος ὁ σημερινός πού Αὐτὸς ἐπέτρεψε γιὰ μᾶς, ἐξωντάνεψε ξανά τὶς ψυχὰς μας. Ἄναψε ξανά τὴν Πίστι μέσα μας. Χρόνια καὶ χρόνια προσπαθοῦσαμε νὰ δείξωμε τὸν παραλογισμό τοῦ ὕλισμοῦ, καὶ νὰ μεμιάς ὁ πόλεμος, ὑψώνοντας τὸ πνεῦμα ἐναντία στὴν ὕλη, δείχνοντας τὴν αἴγλη τοῦ ψυχικοῦ μεγαλείου, κἀμνει νὰ σκᾶουν σὰν ἀερόφουσκες οἱ μεγαλοφάνταχτες ἀρνητικὲς, ὕλιστικὲς θεωρίαι. Καὶ μᾶς φέρνει πάντα καὶ πλησιέστερα πρὸς τὴν πίστι τοῦ Πνεύματος καὶ τὴ λατρεία τῶν ἰδανικῶν. Πάντα καὶ πλησιέστερα πρὸς τὶς μεγάλες προγονικὰς μας μορφές, καὶ μάλιστα πρὸς τὶς μορφές τοῦ Εἰκοσιένα, πού ἔζησαν μὲ τὴν Πίστιν αὐτὴν, ἐμεγαλουργήσαν μ' αὐτὴν, ἐθυσίασθησαν γι' αὐτὴν καὶ ζοῦν ἀθάνατοι κι' εὐλογητοὶ χάρις σ' αὐτὴν.

II. Δάλμ.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας εἰς τὴν γενικὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἀναλάβει σχετικῶς πρὸς τὴν οὐστηματικὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς, περιέλαβε καὶ τὴν ἐκδοσὴν διαφόρων μελετῶν σχετιζομένων μὲ ποικίλα γεωργικὰ ζητήματα. Μεταξὺ δὲ τῶν πολυαριθμῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ, περιοδικῶν ἢ καὶ οὐτελεῶν, ἔχομεν ὑπ' ὄψει μας δύο ἐκτενῆ ἔργα τὰ ὁποῖα ἐξέδωκε

τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἄτινα συμβάλλουν εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρονται, χωρὶς νὰ στεροῦνται καὶ τῆς πρακτικῆς ὠφελείας ἣτις συνδέεται ἀμέσως καὶ μὲ τὴν Γεωργικὴν καὶ Δημογραφικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους μας.

Πρόκειται διὰ τὸ ἔργον τοῦ κ. Χαρ. Α. Διαπούλη. «Ἑλληνικὴ χλωρίς» καὶ τὸ ἔργον τοῦ κ. Βασ. Δ. Κυριαζοπούλου. «Τὸ κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς κεντρικῆς Μακεδονίας».

Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν, περιλαμβάνον πολυ-
αριθμὸν εἰκόνας, ἀποτελεῖ μίαν κλειδα ἀ-
πλὴν καὶ εὐχρηστον πρὸς προσδιορισμὸν πάν-
των τῶν φυτῶν τῆς πατρίδος μας, τῶσόν τῶν
αὐτοφυῶν, ὅσων καὶ τῶν καλλιεργουμένων. Τοῦ
βιβλίου τούτου ὁ συγγραφεὺς προτάσσει πλή-
ρη διευθὴν βιβλιογραφίαν ἀναφερομένην εἰς
τὴν ἑλληνικὴν γλωσσίδα καὶ δημοσιευθεῖσαν κα-
τὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν, μεθ' ἧς δίδει
μίαν σύντομον, ἀλλὰ σαφῆ καὶ πλήρη ἐξωτε-
ρικήν μορφολογίαν τῶν φυτῶν. Καίτιν εἰ-
σέρχεται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κυρίου τοῦ
θέματος, ἀκολουθῶν τὴν διαίρεσιν τοῦ φυτι-
κοῦ βασιλείου σύμφωνα μὲ τὸ φυτικὸν σύστη-
μα, καταχωρεῖ δὲ ὅλα τὰ γνωστά φυτά, αὐτο-
φυῆ ἢ καλλιεργούμενα, τῆς Ἑλληνικῆς γλω-
σσοῦ.

Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως εἶναι νὰ δώσῃ ἕνα
πλήρη καὶ σύντομον ὁδηγὸν δυνάμενον νὰ βοη-
θῆσῃ, ὄχι μόνον τοὺς σπουδαστάς τῶν πανε-
πιστημίων μας, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐνδια-
φερομένους, νὰ προσδιορίσων ταξέως καὶ
ἀσφαλῶς τὰ διάφορα φυτὰ μετὰ ἢ ὅποια ἔχει
πλουτισθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Γῆ, καὶ νομίζομεν
ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιτυγχάνεται ὁ
σκοπὸς οὗτος, ἐὰν μάλιστα δημοσιευθῆ καὶ
ὁ δεύτερος τόμος τῆς ἐργασίας ταύτης.

Ἐξ ἄλλου, ἡ μελέτη τοῦ κλίματος τῆς Ἑλ-
ληνικῆς κεντρικῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ κ.
Κυριαζοπούλου ἀποτελεῖ τὴν πρώτην συστη-
ματικὴν καὶ διεξοδικὴν προσπάθειαν πρὸς τὴν
κατεῦθενον ταύτην τῆς ἐπιστήμης ὅσον ἄφο-
ρᾷ εἰς τὴν ἐν λόγω περιοχὴν.

Μέσα εἰς τὰς 362 σελίδας τοῦ ἔργου τοῦ ὁ
κ. Κυριαζοπούλος σπουδάζει τὸ κλίμα τῆς
περιοχῆς ἢ ὁποῖα ὀρίζεται πρὸς νότον ὑπὸ
τοῦ Θερμυζικοῦ κόλπου καὶ τῆς Χαλκιδικῆς,
πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς ὀροσειρᾶς Ὁλύμπου—
Πιερίων—Βερμίου—Βόρα, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ
τῆς Τζένας καὶ τῆς σερβικῆς κοιλάδος τοῦ
Ἄξιου καὶ πρὸς ἀνατολάς ὑπὸ τοῦ Χορτιάτη
καὶ τῶν Κρουσίων, βασίζεται δὲ εἰς παρατη-
ρήσεις 30 μετεωρολογικῶν σταθμῶν, μερικοὶ
τῶν ὁποίων εἶναι μόνον βροχομετρικοί. Εἶναι
ἀληθές ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν λόγω σταθμῶν
δὲν ἔχουν μακροχρονίους παρατηρήσεις, ἀλλ'
ἡ ἐπιμέλεια περὶ τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν
σχετικῶν στοιχείων, ἢ πλουσία ἐμφάνισις εἰ-
κόνων διαφόρων τοποθεσιῶν, τὰ πολυἀριθμη-
τα διαγράμματα, ἡ συστηματικὴ καὶ διεξοδικὴ
ἀνάλυσις καὶ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων κλιμα-
τικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς ταύτης, ὡπὼς
ἐπίσης καὶ οἱ παρατιθέμενοι γενικοὶ χαρα-
κτηρισμοί, δίδουν μίαν πλήρη εἰκόνα τοῦ κλί-
ματος τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας εἰς τὴν βελ-
τιώσιν τῆς ὁποίας ἔχει στραφῆ ἀπὸ ἐτῶν τὸ
ἐνδιαφέρον τοῦ Κράτους μας.

Ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν ὡπὼς συνεχισθῆ ἢ
ἀρξάμενη ἀπὸ τινος λεπτομερῆς καὶ συστη-
ματικῆς μελέτῃ τοῦ κλίματος διαφόρων περιο-
χῶν τῆς Ἑλλάδος, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρό-
πον σπουδάζεται περισσότερο ἢ ἡ χώρα αὕτη

ἢ ὅποια ἐπὶ σφίραν χλιετιῶν ὑπῆρξε τὸ θέα-
τρον τῆς ἐξελίξεως τῶν ὑψηλοτέρων μορφῶν
τοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἢ
ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος.

*

«Λί βάσεις τῆς νεωτέρας ἐπιστή-
μης» (Background to modern Science) εἶ-
ναι ἕνα ἀξιόλογον βοήθημα δι' ὅλους ἐκείνους
ποῦ θέλουν νὰ κατατοπισθοῦν εἰς τὰς ζυμώ-
σεις καὶ ἐξελίξεις τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν,
ποῦ ἐγίναν κατὰ τὴν διαρρέουσιν τεσσαρα-
κονταετίαν.

Μέσα εἰς τὰς 243 σελίδας τοῦ βιβλίου τού-
του καταχωροῦνται δέκα μαθήματα ἀναφερό-
μενα εἰς διαφόρους κλάδους τῶν θετικῶν ἐ-
πιστημῶν, συνταχθέντα ἀπὸ τοὺς διασημοτά-
τους Ἑγγλούς ἐπιστήμονας. Μεταξὺ αὐτῶν πε-
ριλαμβάνεται βραυσήμαντον ἄρθρον περὶ τῆς
Φυσικῆς τοῦ Lord Rutherford, ἄλλο περὶ
τῆς Ἀστρονομίας, τοῦ καθηγητοῦ Sir Arthur
Eddington, περὶ τῆς Φυσιολογίας καὶ Παθολο-
γίας, τοῦ ἐν Cambridge καθηγητοῦ John
Ryle, περὶ τῆς ἑλληνικῆς φυσικῆς Φιλοσοφί-
ας καὶ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, τοῦ καθηγη-
τοῦ τῆς Φιλοσοφίας Fr. Cornford, περὶ τῆς
θεωρίας τῆς ἐξελίξεως κατὰ τὰ τελευταῖα τεσ-
σαράκοντα ἔτη, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Γενε-
τικῆς R. C. Punnett.

Ἡ ἐκθεσις τῶν τελευταίων ἐξελίξεων τῶν
διαφόρων ἐπιστημῶν γίνεται μετὰ σαφηνείαν,
ἐπιστημονικὴν ἀκριβείαν καὶ συντομίαν, κα-
τατοπίζεται δὲ ὁ ἀναγνώστης πολὺ εὐκόλως
ἐπὶ τῶν σημείων ἐκείνων εἰς τὰ ὅποια ἀνα-
φέρονται αἱ σύγχρονοι ἔρευναι, ὡπὼς ἐπίσης
καὶ τὰ θεμελιώδη προβλήματα ποῦ παρουσιάζ-
ονται σήμερον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, διὰ τὴν λύ-
σιν τῶν ὁποίων ἀσφαλῶνται χορηφαὶ ἐπι-
στήμονες τῶν δύο ἡμισφαρίων.

Θὰ ἐπρεπεν ἴσως, προτοῦ κλείσωμεν τὴν
σύντομον ταύτην βιβλιοκρισίαν, νὰ εἰπωμεν
δύο λέξεις διὰ τὸ περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς θεω-
ρίας τῆς ἐξελίξεως ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ
Punnett. Ὁ συγγραφεὺς, τονίζει τὴν διαρκῆ
ἐναλλαγὴν τῶν θεωριῶν καὶ ὑποθέσεων αἱ
ὅποια ἐξήτησαν νὰ ἐξηγηθοῦσιν τοὺς παρα-
γοντας ποῦ προσδιορίζουν τὴν ἐξέλιξιν (νό-
μον ἐπιλογῆς, μεταβολῆς, προσαρμογῆς κ.λ.π.).
Προσθέτει δὲ ἐν τέλει, οἱ ἡ θεωρία τῆς ἐξε-
λίξεως τῶν ζῶντων ὁργανισμῶν εἶναι ἐκδοχὴ
περισσότερον δυναμικῆ, παρά στατικῆς. Ὅλαι
αἱ σχετικαὶ ἐρμηνεῖαι αἱ ὅποια προὔταθσαν
κατὰ καιροῦς ἀνατρέπονται ὑπὸ τῶν νεωτέρων
καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν διὰ «Ἡ ἀντίληψις
τῆς χθὲς ἔγινεν οὐταπάτη τῆς σήμερον» καὶ ἡ
ἀντίληψις τῆς σήμερον δύναται νὰ γίνῃ οὐ-
ταπάτη τῆς αὔριου». Ἀξίζει νὰ μελετηθῆ τὸ
ἄρθρον αὐτὸ ἰδιαίτερος ἀπὸ μερικοῦς ἐπιστή-
μονας ποῦ εἶχον ὡς ἀρχὴν νὰ ἐκφράζονται
μετὰ πάσης ἀβηθείας καὶ ἀνευ ὁδδῆ τῆς ἐ-
λαχίστης ἐπιφυλάξεως διὰ ζητήματα τὰ ὅποια
δὲν παρουσιάζουν τὴν βεβαιότητα ὅτι ἀπο-

τελοῦν πραγματικὸν κτήμα τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ἐκμετάλλεσις ὀφισμεῶν θεμάτων πρὸς ἐξάσκησιν πολεμικῆς κατὰ τῆς Πίστεως ἔκαμε πολὺ κακὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην.

Δ. Κ.

*

Ἐνα ἐνδιαφέρον καὶ πολὺ ὀφελίμων ἀνάγνωσμα παρουσίασεν ἐσχάτως ὁ κ. Δημ. Ποθητῆς μὲ τὸ βιβλίον του «Χαραυγὴ» (Ἀθήναι, 1940). Ὑπὸ μορφὴν ἀφηγηματικῆν κατορθώνει νὰ δείξῃ πόσον εὐεργετικὸς καὶ καρποφόρος δύναται ν' ἀποβῇ εἰς τὸ ἐπαγγελματικὸν περιβάλλον ἕνας δημοδιδάσκαλος, ὅταν ἐμφροῖται ἀπὸ ὑγιεῖς ἀρχάς καὶ ἀπὸ τὸν ζήλον τῆς πίστεως ἐκτελέσῃς τοῦ καθήκοντος εἰς πάσαν περίστασιν καὶ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Εἰς τὸ χωριό, ὅπου ὁ διδάσκαλος εἶνε μίᾳ ἐξέχουσα φυσιογνωμία, ἡ ἐπίδρασις του ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἐξαιρετικὰ αἰσθητῆ. Δὲν θὰ ὀφελῆσῃ μόνον τοὺς μικροὺς μαθητὰς του, μορφῶνων τὸ πνεῦμα καὶ διαπλάττων τὸν χαρακτήρα τῶν. Θὰ τοῦ δοθοῦν ὡσαύτως πλεῖστοι εὐκαιροὶ διὰ ν' ἀναμειχθῇ εἰς τὴν ζωὴν τῆς μικρᾶς κοινωνίας τοῦ χωριοῦ, νὰ δώσῃ κατευθύνσεις, νὰ ἐμπνεύσῃ, νὰ καθοδηγήσῃ εἰς ἐνεργείας ἀποβλεπούσας εἰς τὸ κοινὸν καλὸν καὶ τὴν κοινὴν εὐημερίαν, πράγμα τὸ ὁποῖον ἔχει προφανῶς τὸν ἀντικεινὸν του καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν γενικώτερον τοῦ ἔθνικοῦ συνόλου. Ἐναν τέτοιον τύπον διδασκάλου παρουσιάζει εἰς τὸ βιβλίον του ὁ κ. Ποθητῆς. Βεβαίως, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος τονίζει εἰς τὸν ἐπιλόγον του, τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν παρουσιάζεσθαι μὲλογοτεχνικὰς ἀξιώσεις. «Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ χωριοῦ ποῦ ζηταίε ὅλων τῆ θέλησι γιὰ νὰ προοδεύσῃ. Εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἐποχῆς μας, ποῦ ἀπαιτεῖ ἀπὸ ὅλων μας θέλησιν καὶ δημιουργικὴ δραστηριότητα». Καὶ νομίζω ὅτι ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀκούει εὐχαριστῶς τὴν φωνὴν αὐτὴν.

Ἄλ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Εὐθ. Μπουρντ. Θεσσαλονίκη. Συμφωνοῦμεν πρὸς τὴν ἀποφινσπου θίγετε εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας. Ἡ Πίστις εἶναι ποῦ κάμνει τὰ θαύματα εἰς τὸ Μέτωπον. Διὰ τὸ ἄρθρον σας ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι μόνον περὶ τὸ τέλος ἀρχίζει ν' ἀναποκρίνεται εἰς τὸν τίτλον του. Τὰ εἰσαγωγικά στοιχεῖα κατέλαβον τὸν μεγαλύτερον χώρον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ διαπιστώσεως τοῦ ἀτόμου, σὰς παραπέμπομεν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Υπάρχει ὄλη;» ἄρθρον εἰδικοῦ συνεργάτου μας (Ἀκτίνες, 1938, σελ. 89-94). κ. Γ. Μάλαμης, Τ. Τ. 294. Ὁ πόθος γιὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς διανοησεῶς μας, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλεῖτε εἰς τὸ γράμ-

μα σας, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους. Τὸ καινούργιον ποιήμα σας ὀπολείπεται τεχνικῶς. Προσέξτε τίς χασμωδίες καὶ τίς μετρικῆς ἑλλείψεις, ποῦ ἀδίκουν τοὺς ἄλλους, πραγματικὰ καλοὺς, στίχους. Περιμένομεν τὰ νέα σονέτα κ. Κ. Ν. Γκλ. Πάτρως. Τὸ «Στὸ θάνατό σου!...» δὲν σπερεῖται ποιητικῆς διαθέσεως, ἔχει ὁμως ἀνάγκην τεχνικῆς ἐπεξεργασίας, διότι εἰς ἀρκετὰ σημεῖα χαλαρώνεται ὁ στίχος. Χριστιανόν. Τὰ θεμάτα σας πάντοτε ἐνδιαφέροντα. Ἐπιμεληθῆτε ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐκτέλεσιν. Ἀποφεύγετε λέξεις ὅπως «ὀπόσχεται φανταστικῶς», «λάμπρις φαινομενικῆς», ποῦ ζημιώνουν τὸ ποιήμα. κ. Χρ. Γεωργαντάν, Τ. Τ. 251. Τὸ γεμάτο ἀπὸ ἐνθουσιασμόν καὶ πίστιν γράμμα σας μᾶς συνεκίνησε. Ξεχωρίζομεν ἀπὸ τὸ ποιήμα σας τὴν τελευταίαν στροφὴν: Νῆσαι σερπήφαν γιὰ μᾶς γλυκειά Πατρίδα! θὰ ξαναζήσῃ ἡ Ἀλαμάνια κι' ἡ Γραβιά, θὰ σταματήσῃ τοῦ Τυράννου ἡ καταγίδα, καὶ θ' ἀντήχη τὸ «Χαίρει ἑλευθερία!» κ. Φ. Δρίθων. Μοιάζει μᾶλλον μὲ πεζόν. Καὶ ὅμως τὸ διακρίνει ἀρκετῆ ποιητικὴ πνοή. Ἐχει ἀνάγκην περισσότερας τεχνικῆς ἐπεξεργασίας. κ. Νικ. Μποχλὸγ. Σὰς εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὰς εὐμενεῖς κρίσεις σας καὶ διὰ τὴν προθυμίαν νὰ συμβάλατε εἰς τὸ ἔργον τῶν «Ἀκτίνων». Τὸ ποιήμα σας εἶναι μίᾳ καλῆ προσπάθεια. Ἐχει εὐκρινεῖαν αἰσθηματος καὶ ἀρκετὴν συγκίνησιν. Ὑστερεῖ εἰς τὴν ἔκφρασιν. Προσέξτε τὸ «καὶ γύρισα σὲ Σέ, σὸ φῶς. Ἀίσθησι πιά καμμία» κλπ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ "ΑΚΤΙΝΕΣ", ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΗΝ.

Συνδρομὴ ἑτησία:

Ἐσωτερικοῦ Δραχ. 35.

Ἐξωτερικοῦ Σελλ. 4 ἢ \$ 1.

Τιμὴ φύλλου Δραχ. 5.

Υπεύθυνος:

Στ. Ι. Παμπούνης

Ἀχαρνῶν 11 β

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα

κ. Γεώργιον Ἀλεξίου

ὁδὸς Καρύστη 14.

Ἀθήναι.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου

Δ. Παλακωνσταντίνου

Μαυρομηχάλῃ 176

Χειρῶγραφα, δημοσιεύματα ἢ μὴ,
δὲν ἐπιστρέφονται.